

การเปลี่ยนแปลงภูมิรัฐศาสตร์ของโลก

แนวโน้มและผลกระทบที่มีต่อประเทศไทยในปี ๒๕๖๗

น.อ.เกียรติยุทธ เทียนสุวรรณ

**If we believe that tomorrow will be better,
we can bear a hardship today.**

“ถ้าเราเชื่อว่าพรุ่งนี้会更好
เราก็สามารถทนต่อความยากลำบาก
ในวันนี้ได้”

ดิช นัท ฌนซ์

กล่าวนำ

ภูมิรัฐศาสตร์ คือ การศึกษาที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านภูมิศาสตร์ (Geography) อำนาจ (Power) และการเมือง (Politics) ซึ่งมีความเป็นพลวัตที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา ความเข้าใจในภูมิรัฐศาสตร์ของโลกจะทำให้เราเข้าใจปัจจัยพื้นฐานที่หล่อหลอมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและเหตุการณ์ระดับโลก ซึ่งผู้กำหนดนโยบาย นักยุทธศาสตร์ นักวิเคราะห์ และนักวิชาการ จะได้รับข้อมูลเชิงลึกถึงแรงขับเคลื่อนของประเทศต่าง ๆ ในการสร้างความร่วมมือและความขัดแย้ง (Cooperation and Conflict) ในทุกมิติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมิติด้านความมั่นคงซึ่งหมายรวมถึง ด้านการเมือง การเศรษฐกิจ การทหาร สังคมวัฒนธรรม พลังงาน เทคโนโลยี และอื่น ๆ

อย่างไรก็ตาม ความเข้าใจในภูมิรัฐศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นดังกล่าว ย่อมไม่เพียงพอที่จะทำให้เราสามารถกำหนดเป้าหมายแนวทางหรือบทบาทที่จะแสวงประโยชน์จากโอกาสหรือสิ่งท้าทายที่เกิดขึ้น

นาริภาธิปัตย์สาร

คลังปัญญา ชัดเจนผู้รัก

หากยังไม่ได้ทำความเข้าใจกับตนเองอย่างถูกต้องและเพียงพอถึงข้อเด่น ข้อด้อย ข้อได้เปรียบเสียเปรียบเมื่อเทียบกับประเทศหรือตัวแสดงอื่น ๆ เพื่อไม่ให้เกิดปรากฏการณ์ที่เรียกว่า ความไม่สอดคล้องระหว่างเป้าหมายกับขีดความสามารถหรือศักยภาพที่มีอยู่ (Ends – Means Mismatch)

บทความนี้จึงเป็นการนำเสนอผลการรวบรวมและประมวลผลข้อมูลจากแหล่งอ้างอิงที่น่าเชื่อถือต่าง ๆ โดยมีความมุ่งหมายเพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจความสำคัญของภูมิรัฐศาสตร์ ตลอดจนแรงขับเคลื่อนและแนวโน้มของกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อประเทศไทยในปี ๒๕๖๗ นอกจากนี้ ยังมีส่วนในการทบทวนและประเมินขีดความสามารถของประเทศไทย เพื่อให้ทราบถึงความแตกต่างระหว่างสถานะที่เป็นอยู่ กับสถานะที่ควรจะเป็น ซึ่งหากสามารถพิสูจน์ทราบได้แต่เนิ่น ๆ การแก้ไข ปรับเปลี่ยน ในกรณีที่ไม่เป็นไปตามความคาดหวัง หรือฉกฉวยโอกาสในกรณีที่เป็นไปตามหรือเหนือกว่าความคาดหวัง ย่อมเป็นไปได้โดยง่ายโดยไม่ต้องทุ่มเททรัพยากรมากนัก แต่ไม่ว่าสถานการณ์ข้างหน้าจะเป็นอย่างไร ขอให้เราเชื่อว่าความพยายามในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ที่ดีในวันนี้ย่อมส่งผลให้เรามีพรุ่งนี้หรือวันต่อไปที่ดีกว่า

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภูมิรัฐศาสตร์โลกในปี ๒๕๖๗ และผลกระทบต่อประเทศไทย

จากที่กล่าวมาแล้วว่า ภูมิรัฐศาสตร์ คือ การศึกษาที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านภูมิศาสตร์ (Geography) อำนาจ (Power) และการเมือง (Politics) ซึ่งในที่นี้จะขอขยายความต่อไปว่า การศึกษานั้น มีความมุ่งหมายที่ต้องการทำความเข้าใจถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเมืองและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอย่างไร โดยนักวิเคราะห์จะศึกษาตัวแสดง บุคคล องค์กร บริษัท และรัฐบาลระดับชาติที่ดำเนินกิจกรรมทางการเมือง เศรษฐกิจ และการเงิน ตลอดจนวิธีที่พวกเขามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน¹

1 CFA Institute, Introduction to Geopolitics, 2024 Curriculum<<https://www.cfainstitute.org/en/membership/professional-development/refresher-readings/introduction-geopolitics>> accessed 2 Mar 2024.

หรืออาจกล่าวได้ว่าภูมิรัฐศาสตร์ คือ สรรพสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับอำนาจ ความขัดแย้ง และผลประโยชน์สาธารณะ จากการแข่งขันเชิงอำนาจ การทหาร ความมั่นคง และยุทธศาสตร์

ภูมิรัฐศาสตร์ได้รับอิทธิพลจากปัจจัยหลายประการที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา โดยได้มีการวิเคราะห์แนวโน้มเหตุการณ์ที่จะเป็นปัจจัยสำคัญในอนาคตที่จะส่งผลกระทบต่อภูมิรัฐศาสตร์โลกในปี ๒๕๖๗ และอนาคตอันใกล้ ได้แก่²

๑. ความตึงเครียดระหว่างรัสเซียและนาโต้

ความขัดแย้งระหว่างรัสเซียและยูเครนยังคงเป็นความเสี่ยงเชิงภูมิรัฐศาสตร์ที่สำคัญของโลกต่อไปในปีนี้ โดยก่อให้เกิดทั้งวิกฤติการณ์ด้านมนุษยธรรม และความเสี่ยงต่อการเคลื่อนย้ายเงินทุน การค้าการลงทุน และตลาดสินค้าโภคภัณฑ์ทั่วโลก ทั้งนี้ความตึงเครียดระหว่างรัสเซียและนาโต้ได้ก่อตัวขึ้นมาระยะหนึ่งแล้ว จนกระทั่งรัสเซียได้ใช้กำลังบุกเข้ายึดครองพื้นที่บางส่วนของยูเครน ซึ่งส่งผลให้รัสเซียถูกลงโทษทางเศรษฐกิจ ในขณะที่เดียวกันยูเครนได้รับความช่วยเหลือทั้งด้านการเงิน การทหารและอาวุธยุทโธปกรณ์ จากประเทศสมาชิกนาโต้

๑.๑ แนวโน้มของเหตุการณ์ จากเหตุการณ์ที่ยังคงมีการใช้กำลังทางทหารและอาวุธยุทโธปกรณ์เข้าโจมตีกันอย่างต่อเนื่อง มีการวาดภาพฉากทัศน์ที่เป็นไปได้ของโลกหลังสิ้นสุดสงครามรัสเซีย - ยูเครน จำนวน ๒ ฉากแสดงได้ตามตารางที่ ๑ ซึ่งสำหรับผู้เขียนแล้ว มองว่าแนวโน้มจะเอนเอียงไปทางภาพฉากทัศน์ B เป็นส่วนใหญ่ ยกเว้นฉากทัศน์ด้านความสัมพันธ์ระหว่างรัสเซียและจีน ซึ่งไม่เพียงแต่ความสัมพันธ์จะไม่ตึงเครียดเท่านั้น แต่ยังเติบโตอย่างต่อเนื่องและยิ่งใกล้ชิดกันมากขึ้น โดยในปี ๒๕๖๖ ประธานาธิบดีสีจิ้นผิงได้เดินทางไปเยือนรัสเซียตลอดจนแสดงท่าทีสนับสนุนทางทั้งทางการเมืองและเศรษฐกิจ และในเวลาต่อมา ประธานาธิบดีวลาดิมีร์ ปูติน

2 S&P Global, Top geopolitical risks of 2024 <<https://www.spglobal.com/en/enterprise/geopolitical-risk/>> accessed 2 Mar 2024.

ได้เข้าร่วมการประชุมสุดยอดหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (Belt and Road Summit) ณ กรุงปักกิ่ง แม้ว่าจนถึงขณะนี้รัสเซียยังคงไม่ได้รับการสนับสนุน ยุทธโศภณจากจีนก็ตาม³

ตารางที่ ๑ ภาพฉากทัศน์โลกหลังสิ้นสุดสงครามรัสเซีย-ยูเครน

โลก A: หลังสงครามที่ไม่ค่อยดีนัก	โลก B: หลังสงครามที่น่าพึงพอใจยิ่งขึ้น
• ผลลัพธ์ของสงคราม ความขัดแย้งสิ้นสุดลงหลังจากสงครามอันยาวนาน • จีนให้ความช่วยเหลือร้ายแรงแก่รัสเซีย • สงครามสิ้นสุดลงด้วยการหยุดยิงที่อ่อนแอ • ยูเครนประสบความพ่ายแพ้เล็กน้อยในดินแดน • การวางยุทธศาสตร์ภายหลังสงคราม รัสเซียเป็นจักรวรรดินิยมเป็นหลักและยังมีแรงจูงใจด้านความมั่นคงด้วย • รัสเซียอ่อนแอลงจากสงครามแต่ก็พร้อมที่จะติดอาวุธ • ความสัมพันธ์รัสเซีย-จีนมีความใกล้ชิดกันมาก • ยูเครนมุ่งเน้นไปที่การยึดดินแดนคืน • ยูเครนเสียหายทางเศรษฐกิจ • นาโต้แตกแยกจากนโยบายในช่วงสงครามที่มีต่อรัสเซียและยูเครน • การเปลี่ยนแปลงของสหรัฐฯ สู่ภูมิภาคอินโดแปซิฟิกถูกจำกัดด้วยสงครามในยุโรป • มีความตึงเครียดระหว่างสหรัฐฯ และจีนเนื่องจากปฏิกิริยาสนับสนุนมอสโก • การกระจายตัวของเศรษฐกิจโลกเกิดขึ้นเนื่องจากการคว่ำบาตรและการตอบโต้การคว่ำบาตร	• ผลลัพธ์ของสงคราม สงครามสิ้นสุดลงไม่ช้า จีนไม่ได้ให้ความช่วยเหลือร้ายแรงแก่รัสเซีย • สงครามสิ้นสุดลงด้วยการหยุดยิงที่รุนแรง ยูเครนได้รับดินแดนคืนเล็กน้อย • การวางยุทธศาสตร์ภายหลังสงคราม รัสเซียมีจุดมุ่งหมายด้านความปลอดภัยเป็นหลัก • รัสเซียอ่อนแอลงอย่างรุนแรงจากสงคราม และอุตสาหกรรมการป้องกันประเทศกำลังถดถอย • ความสัมพันธ์รัสเซีย-จีนค่อนข้างตึงเครียด • ยูเครนให้ความสำคัญกับการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ • เศรษฐกิจของยูเครนได้รับความเสียหายอย่างมากจากสงคราม • นาโต้รักษาเอกภาพในนโยบายช่วงสงครามที่มีต่อรัสเซียและยูเครน • การเปลี่ยนแปลงของสหรัฐฯ สู่ภูมิภาคอินโดแปซิฟิกไม่ได้ถูกจำกัดอย่างมีนัยสำคัญจากสงครามในยุโรป • สงครามไม่มีผลกระทบต่อความตึงเครียดระหว่างสหรัฐฯ และจีน • รัสเซียมีการบูรณาการทางเศรษฐกิจกับตะวันตกน้อยลงมาก

ที่มา : Priebe, Miranda and Samuael Charap, The Day After: Postwar U.S. Strategy Toward Russia, Santa Monica, CA: RAND Corporation, 2024. <https://www.rand.org/pubs/research_briefs/RBA250-1.html> assessed 10 Mar 2024.

3 Vita Golod, Is China Sincere About Peace in Ukraine?, Foreign Policy, 29 Jan 2024.<<https://foreignpolicy.com/2024/01/29/china-ukraine-russia-war-peace-mediation-grain/>> accessed 16 Mar 2024.

๑.๒ ผลกระทบที่มีต่อประเทศไทย จากจุดเริ่มต้นของสงครามรัสเซียยูเครนในวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ จนถึงปัจจุบัน สงครามได้ดำเนินมาอย่างต่อเนื่องกว่า ๒ ปี โดยในช่วงแรก อาจกล่าวได้ว่าไทยยังไม่รับรู้ถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นมากนัก นอกจากการแสดงท่าทีทางการทูตในฐานะสมาชิกสหประชาชาติที่ในช่วงแรกมีการลงมติเพื่อเรียกร้องให้รัสเซียถอนตัวออกจากยูเครน โดยไทยได้ “งดออกเสียง” ซึ่งเป็นเสียงส่วนน้อยในบรรดาสมาชิกอาเซียนที่ตัดสินใจลงมติเช่นนั้น ด้วยเหตุผลที่ไทยไม่ต้องการกดดันรัสเซียจนปิดโอกาสการหาทางออกจากวิกฤต อย่างไรก็ตามในโอกาสครบรอบ ๑ ปีของสงคราม สมาชิกสหประชาชาติลงมติอีกครั้งเพื่อเรียกร้องให้รัสเซียถอนตัวออกจากยูเครน ไทยได้ตัดสินใจลงคะแนนสนับสนุนข้อมตินี้ร่วมกับชาติอาเซียนอีก ๗ ประเทศคือ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ บรูไน สิงคโปร์ กัมพูชา และเมียนมา โดยมีการกล่าวว่าการปรับท่าทีของรัฐบาลไทยต่อสงครามครั้งนี้ ถือได้ว่าเป็นกรณีศึกษาว่าด้วยการทูตไทยในศตวรรษที่ ๒๑ อย่างน่าสนใจ เนื่องจากการงดออกเสียงในครั้งแรก ไม่เป็นไปตามเสียงวิพากษ์วิจารณ์และแนวทางของผู้ที่เกะติดสถานการณ์ระหว่างประเทศอย่างต่อเนื่อง และรวมถึงเสียงของประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศ⁴

อย่างไรก็ตาม ผลกระทบที่เกิดขึ้นสำหรับประเทศไทยในปัจจุบันพบว่าความเสี่ยงจากสงครามที่ยังดำรงอยู่จะทำให้ราคาและความต้องการด้านพลังงานมีความผันผวน ซึ่งจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่สามารถทำให้การเติบโตทางเศรษฐกิจของไทยชะงักงัน⁵ นอกจากนี้ ได้มีชาวรัสเซียที่ลี้ภัยเลี้ียงสถานการณ์ในประเทศ เดินทางเข้ามาพำนักในประเทศไทยแล้วราว ๕ แสนคน และยังคงเป็นกลุ่มชาวต่างชาติที่มีจำนวนมากที่สุดที่ซื้ออสังหาริมทรัพย์

4 สุทธิชัย หยุ่น, ข้อสังเกตการปรับท่าทีของไทยต่อ สงครามยูเครนในสหประชาชาติ, ไทยโพสต์, 22 กุมภาพันธ์ 2566, <https://www.thaipost.net/columnist-people/332436/> สืบค้นเมื่อ 16 มีนาคม 2567.

5 LH BANK, Global Economic Outlook 2024, Business Research, November 2023 <<https://www.lhbank.co.th/getattachment/bb85ca7a-ee96-44b9-a6f1-89715d2ae-3ae/economic-analysis-economic-update-2023-Global-and-Thai-Economic-Outlook-2024->> accessed 19 Mar 2024.

ในประเทศไทย โดยเฉพาะในกรุงเทพ ภูเก็ต และพัทยา⁶ ซึ่งส่งผลให้อสังหาริมทรัพย์ในพื้นที่ดังกล่าวมีราคาสูงขึ้น อีกทั้งยังมีชาวรัสเซียบางกลุ่มลักลอบทำงานการให้บริการนักท่องเที่ยวชาวรัสเซียเองโดยไม่ได้รับอนุญาตซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาการแย่งงานและความขัดแย้งทางสังคมในชุมชน

๒. การโจมตีทางไซเบอร์

ความก้าวหน้าและการพัฒนาที่รุดหน้าไปอย่างรวดเร็วทางเทคโนโลยีดิจิทัลจากยุค ๑.๐ ถึงยุค ๔.๐ ภายในเวลาราว ๗๐ - ๘๐ ปี ถือว่าเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อภูมิรัฐศาสตร์โดยเป็นทั้งโอกาสและภัยคุกคามต่อการพัฒนาของแต่ละประเทศเป็นอย่างมาก โดยในปัจจุบัน โลกกำลังเข้าสู่ยุคเริ่มต้นวิวัฒนาการของ Generative AI ซึ่งมีการนำเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาประเทศในหลายด้าน ในทางกลับกัน กลายเป็นความเปราะบางและความเสี่ยงต่อการถูกโจมตีโดยประเด็นด้านการสร้างความมั่นคงทางไซเบอร์จะเป็นอีกหนึ่งความสำคัญที่ส่งผลกระทบกับโลกในปี

๒.๑ แนวโน้มของเหตุการณ์ การโจมตีทางไซเบอร์จะเป็นความเสี่ยงต่อภูมิรัฐศาสตร์ที่กำลังเติบโต ขยายขนาดใหญ่ขึ้น และทวีความซับซ้อนขึ้นอย่างไม่หยุดยั้ง จนในปัจจุบันถือว่าเป็นภัยคุกคามที่รุนแรงต่อบุคคลองค์กร และความมั่นคงของประเทศ เนื่องจากการแปลงโครงสร้างพื้นฐานของชาติที่สำคัญ (Critical national infrastructure : CNI) ให้เป็นดิจิทัล ซึ่งหมายความว่า การให้บริการจากภาครัฐและภาคเอกชนที่จำเป็นจำนวนมาก รวมถึงโครงข่ายไฟฟ้า เครือข่ายน้ำประปา และระบบขนส่ง ซึ่งควบคุมด้วยระบบดิจิทัล มีความเสี่ยงมากขึ้นจากการโจมตีทางไซเบอร์ การโจมตีทางไซเบอร์ที่ประสบความสำเร็จกับระบบเหล่านี้สามารถส่งผลกระทบร้ายแรง รวมถึงการสูญเสียชีวิตและความเสียหายทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้การโจมตีทางไซเบอร์อย่างต่อเนื่องอาจส่งผลกระทบในวงกว้างต่อตลาดการเงินและเศรษฐกิจ เครือข่ายภาครัฐ เครือข่ายภาคเอกชน และโครงสร้างพื้นฐาน

⁶ Robin W. Martin, War weary and wary, Bangkok Post, 21 Feb 2024 <<https://www.bangkokpost.com/life/arts-and-entertainment/2745936/war-weary-and-wary>> accessed 21 Mar 2024.

ล้วนเสี่ยงต่อการถูกทำลายหรือถูกจารกรรมข้อมูล อีกทั้งความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการกับการโจมตีทางไซเบอร์อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ถือได้ว่าเป็นเรื่องที่ทำนายเป็นอย่างมาก เนื่องจากความสัมพันธ์ทางภูมิรัฐศาสตร์ที่ซับซ้อนระหว่างหลายประเทศ ความตึงเครียดทางภูมิรัฐศาสตร์เพิ่มขึ้นระหว่างมหาอำนาจสำคัญบางแห่งของโลก เช่น NATO และรัสเซีย ตามข้อที่ ๑ ส่งผลให้การโจมตีทางไซเบอร์ครั้งใหญ่ในฐานะเครื่องมือของรัฐมีความเป็นไปได้มากขึ้น

๒.๒ ผลกระทบต่อประเทศไทย มีรายงานจาก Check Point Software Technologies ซึ่งเป็นผู้ให้บริการระดับโลกด้านความมั่นคงทางไซเบอร์ ได้เปิดเผยว่าองค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ ของไทยถูกโจมตีทางไซเบอร์เป็นจำนวน ๑,๘๙๒ ครั้งต่อสัปดาห์ในห้วงครึ่งปีหลังของปี ๒๕๖๖ ซึ่งเป็นจำนวนที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของโลกที่ถูกโจมตีราว ๑,๐๔๐ ครั้งต่อสัปดาห์ โดยมีมัลแวร์ Cryptominer และ Botnet เป็นภัยคุกคามที่แพร่ระบาดมากที่สุด ซึ่งเป็นสิ่งบ่งชี้ว่าประเทศไทยกำลังตกอยู่ในความเสี่ยงต่อการโจมตีแบบฟิชชิ่ง การหลอกลวง และการแย่งยึดทรัพย์สิน นอกจากนี้ การโจมตียังพบเห็นได้มากที่สุดใ้ในอุตสาหกรรมรัฐบาล/ทหาร การผลิต และการเงิน/การธนาคาร ซึ่งมีการโจมตีจำนวน ๕,๗๘๙ ครั้งในช่วงหกเดือนที่ผ่านมา ได้กระตุ้นให้การรักษาความปลอดภัยทางไซเบอร์มีความสำคัญมากขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากความถี่ของการโจมตีและลักษณะที่ละเอียดอ่อนของเป้าหมาย โดยการโจมตีเหล่านี้จะมุ่งเน้นไปที่การดึงข้อมูลที้นำไปสู่การรบกวนโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ การใช้ประโยชน์จากช่องโหว่ของ IoT (Internet of Things) และการดักดักเงินที่อยู่ในระบบออนไลน์ และอื่นๆ อีกมากมาย ในการนี้ ได้มีการคาดหมายว่า องค์กรต่างๆ ในประเทศไทยจะเผชิญกับการต่อสู้ที่ยากลำบาก การโจมตีด้านความปลอดภัยทางไซเบอร์มีความซับซ้อนมากขึ้น และปริมาณการโจมตีที่เพิ่มขึ้นทุกปี⁷ นอกจากนี้ การพัฒนาอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ได้ส่งเสริมให้ผู้โจมตีปลอมตัวเป็นผู้ใช้จริง

⁷ The Nation, Thai organization face 800 more weekly cyber attacks than global average, 2 Feb 2024, <<https://www.nationthailand.com/blogs/thailand/general/40035215>> assessed 13 Mar 2024.

อย่างแนบเนียน สามารถผ่านการป้องกันแบบไบโอเมตริกซ์ (การเข้าสู่ระบบ โดยใช้การสแกนอวัยวะต่าง ๆ เช่น ใบหน้าและลายนิ้วมือ) ได้อย่างง่ายดาย^๘ ซึ่งองค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ จะต้องระมัดระวังในการเผชิญกับความเสี่ยงทางไซเบอร์ที่เพิ่มขึ้น เพื่อป้องกันการโจมตีที่กำลังจะเกิดขึ้น องค์กรต่างๆ จะต้องมีความรู้แนวทางการบูรณาการแพลตฟอร์มบนพื้นฐานของการทำงานร่วมกัน และครอบคลุมเพื่อความปลอดภัยทางไซเบอร์ ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการปกป้องโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลในประเทศไทย

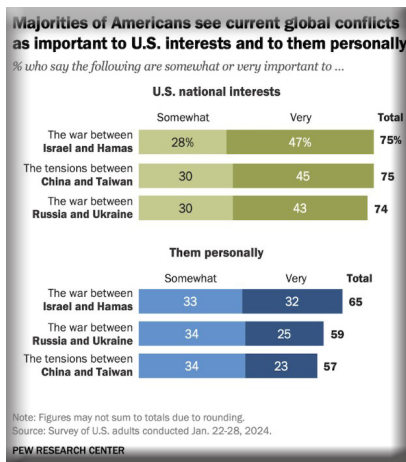
๓. การแข่งขันเชิงยุทธศาสตร์ระหว่างสหรัฐฯ และจีน

ประเด็นความขัดแย้งและการแข่งขันที่ยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่องระหว่างสหรัฐฯ และจีนจะก่อให้เกิดความเสี่ยงทางภูมิรัฐศาสตร์ในปี ๒๕๖๗ การที่จีนแสดงกำลังทางทหารในทะเลจีนใต้เพิ่มมากขึ้น ประกอบความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และความตึงเครียดทางการค้ากับสหรัฐฯ ได้ก่อให้เกิดความตึงเครียดทางภูมิรัฐศาสตร์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยแม้ว่าสหรัฐฯ และจีนจะมีความสัมพันธ์ที่หลากหลายมิติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการค้า ห่วงโซ่อุปทาน และขอบเขตทางเศรษฐกิจ ความสัมพันธ์สหรัฐฯ-จีนมีความซับซ้อนมากขึ้นในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา โดยไม่ว่าความสัมพันธ์นั้นจะเป็นไปในทางบวกหรือลบ จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางภูมิรัฐศาสตร์ที่โลกจะต้องติดตามอย่างใกล้ชิด

๓.๑ แนวโน้มของเหตุการณ์ ในปี ๒๕๖๗ นี้ มีการมองว่าการพัฒนาความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างสหรัฐฯ และจีนจะยังคงเป็นทิศทางนโยบายเริ่มต้นของจีนในหนึ่งปี^๙ แม้ว่าชาวที่โลกรับรู้โอกาสกระทบต่อความสัมพันธ์ทางการทูตก็ตาม จีนและสหรัฐฯ มุ่งมั่นที่จะดำเนินนโยบายการแข่งขันอย่างรับผิดชอบซึ่งกันและกัน แต่ความเสี่ยงในการกระชับความสัมพันธ์ยังคงอยู่ ทั้งนี้จากความตึงเครียดทางการค้าเพิ่มขึ้นในปี ๒๕๖๑

⁸ Suchit Leesa-Nguansuk, Trojan attacks zero in on Thailand, Bangkok Post, 28 Feb 2024, <<https://www.bangkokpost.com/business/general/2749709/trojan-attacks-zero-in-on-thailand>> assessed 10 Mar 2024.

เมื่อสหรัฐฯ กำหนดภาษีนำเข้าจากจีน เพื่อลดการขาดดุลการค้า สิ่งนี้ได้จุดชนวนความขัดแย้งทางการค้าระหว่างทั้งสองประเทศซึ่งส่งผลกระทบอย่างมากต่อการค้าโลก แม้ว่าในเดือนธันวาคม ๒๕๖๑ สหรัฐฯ และจีนมีส่วนร่วมในการเจรจาการค้า แต่การเจรจาล้มเหลวในเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๒ ทั้งสองประเทศได้ลงนามข้อตกลงการค้าระยะที่ ๑ ในเดือนมกราคม ๒๕๖๓ นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา สหรัฐฯ ได้วางข้อจำกัดในการส่งออกไปยังจีน โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยี เนื่องจากความกังวลเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา และสิ่งนี้มีส่วนทำให้เกิดความตึงเครียดทางการค้า นอกจากนี้ การค้าแก๊สธรรมชาติเหลว (Liquid Natural Gas : LNG) ที่เพิ่มมากขึ้นระหว่างทั้งสองประเทศยังส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐฯ และจีนอีกด้วย จีนได้กลายเป็นหนึ่งในผู้นำเข้า LNG ของสหรัฐฯ รายใหญ่ที่สุด ซึ่งแม้ว่าจะเป็นการช่วยลดการขาดดุลการค้าของสหรัฐฯ กับจีน แต่ก็มีส่วนทำให้จีนมีอำนาจเหนือภาคพลังงานของสหรัฐฯ และจากการที่ทั้งสอง

ประเทศ ยังมีพื้นที่ที่มีผลประโยชน์และความขัดแย้งที่ทับซ้อนกัน จีนขู่ขายพันธบัตรกระทรวงการคลังสหรัฐฯ และสหรัฐฯ ขึ้นบัญชีดำบริษัทเทคโนโลยีของจีนบางแห่ง ทำให้มีความกังวลเพิ่มมากขึ้นว่าความตึงเครียดทางการค้าระหว่างสหรัฐฯ และจีนอาจบานปลายไปสู่การแยกตัวทางการเงินเพิ่มเติม ความขัดแย้งดังกล่าวจะทำให้เกิดการหยุดชะงักอย่างมากต่อตลาด

การเงินโลกอย่างไรก็ตามความเสี่ยงจากการแบ่งขั้วทางการเมืองระหว่างสองประเทศ ทั้งในกรณีข้อพิพาทเหนือเกาะไต้หวันและทะเลจีนใต้ การที่สหรัฐฯ

พยายามเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มพันธมิตรทางทหารทั้งกลุ่ม QUAD⁹ และ AUKUS¹⁰ ความเห็นที่แตกต่างในการสนับสนุนอิสราเอลของสหรัฐฯ และชาติอาหรับของจีน¹¹ ซึ่งอาจทวีความรุนแรงและชัดเจนมากขึ้นในการเลือกตั้งของสหรัฐฯ ที่กำลังจะมาถึง อันเนื่องจากผลการสำรวจของพลเมืองสหรัฐฯ ส่วนใหญ่ที่เห็นด้วยกับการดำเนินนโยบายของสหรัฐฯ ว่าการเข้าร่วมในการสนับสนุนยูเครน อิสราเอล และการปกป้องไต้หวันของสหรัฐฯ ล้วนเป็นไปเพื่อผลประโยชน์แห่งชาติ¹²

๓.๒ ผลกระทบต่อประเทศไทย หากนับเวลาตั้งแต่ทศวรรษแห่งการแผ่ขยายอำนาจจากทางตะวันตก ซึ่งไทยเป็นประเทศเดียวในภูมิภาคนี้ที่รอดพ้นจากการตกเป็นอาณานิคม อันเนื่องมาจากที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่เป็นศูนย์กลางของคาบสมุทรอินโดจีน สามารถทำหน้าที่เป็นประเทศกันชนสำหรับความต้องการทั้งจากอังกฤษและฝรั่งเศสที่จะครอบครองดินแดนแห่งนี้ ในขณะที่การสิ้นสุดของสงครามโลกครั้งที่ ๒ และตามมาด้วยสงครามเย็นระหว่างสหรัฐฯ และสหภาพโซเวียต ได้นำมาซึ่งการตัดสินใจที่อาจเป็นหนึ่งในไม่กี่ครั้งในประวัติศาสตร์ของไทย ที่เลือกข้างในการเป็นพันธมิตร

9 QUAD เป็นคำย่อของ Quadrilateral Security Dialogue ซึ่งเป็นกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงในภูมิภาคอินโด - แปซิฟิก ที่ประกอบด้วย สหรัฐฯ ญี่ปุ่น อินเดีย และออสเตรเลีย ภายใต้แนวคิดการประสานความร่วมมือทางทะเลในเอเชียเพื่อตอบสนองต่อการขยายอิทธิพลอย่างรวดเร็วของจีนในภูมิภาค

10 AUKUS เป็นคำย่อของ Australia (AU) United Kingdom (UK) และ United States (US) ซึ่งเป็นกรอบความร่วมมือเพื่อความปลอดภัยและสันติภาพในภูมิภาคอินโด - แปซิฟิก โดยมุ่งเน้นข้อตกลงที่สหรัฐฯ และสหราชอาณาจักร จะสนับสนุนการสร้างเรือดำน้ำพลังงานนิวเคลียร์ให้แก่ ออสเตรเลีย

11 นายหวัง อี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของจีน ได้กล่าวชัดเจนว่า “จีนเป็นเพื่อนและพี่น้องที่ดีของชาติอาหรับและอิสลาม” <<https://www.brookings.edu/articles/chinese-narratives-on-the-israel-hamas-war/>> assessed 2 Mar 2024.

12 Jordan Lippert, How Americans view the conflicts between Russia and Ukraine, Israel and Hamas, and China and Taiwan, Pew Research Center, 16 Feb 2024, <<https://www.pewresearch.org/short-reads/2024/02/16/how-americans-view-the-conflicts-between-russia-and-ukraine-israel-and-hamas-and-china-and-taiwan/>> assessed 3 Mar 2024.

กับผู้นำชาติเสรีนิยมประชาธิปไตยอย่างสหรัฐฯ โดยรัฐบาลและกองทัพได้สร้างภาพความเลวร้ายและความน่าหวาดกลัวของลัทธิคอมมิวนิสต์ให้กับประชาชน และเริ่มต้นด้วยการปราบปรามอย่างรุนแรงตั้งแต่ปี ๒๕๐๘ จนกระทั่งปรับแนวทางโดยใช้การทูตแทนการทหารด้วยการประกาศนิรโทษกรรมให้กับสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยในปี ๒๕๒๖ รวมระยะเวลาต่อสู้ทั้งสิ้น ๑๘ ปี การตัดสินใจเป็นพันธมิตรกับสหรัฐฯ ได้ส่งผลให้ไทยจำเป็นต้องดำเนินนโยบายที่สอดคล้องกับมหาอำนาจดังกล่าวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในขณะที่สหรัฐฯ เองมองว่าไทยเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญในนโยบายความมั่นคงและการต่อต้านคอมมิวนิสต์ของตนในภูมิภาค¹³ การดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทยถึงจุดพลิกผันครั้งใหญ่ เมื่อสหรัฐฯ ปรับนโยบายในเอเชียโดยเริ่มต้นในปี ๒๕๑๑ ทั้งการยุติการทำสงครามกับเวียดนาม การถอนทหารออกจากภูมิภาค การเริ่มปรับความสัมพันธ์กับจีนจนนำมาสู่การสถาปนาความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการในปี ๒๕๑๕ ประกอบกับภายหลังเหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ การเมืองไทยได้ก้าวสู่การเปลี่ยนผ่านสู่ประชาธิปไตยอีกครั้ง ทั้งยังมีการปรับทิศทางนโยบายต่างประเทศครั้งสำคัญที่มีความเป็นอิสระมากขึ้น โดยไม่ได้มุ่งเน้นการเป็นพันธมิตรกับมหาอำนาจเดียวอีกต่อไป¹⁴ อย่างไรก็ตาม ด้วยกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงของโลกที่จีนได้ก้าวขึ้นมาท้าทายความเป็นขั้วมหาอำนาจของสหรัฐฯ ทั้งในด้านเศรษฐกิจและการทหาร โดยที่ยังคงระบอบการปกครองที่แตกต่างกัน ได้กลายเป็นความท้าทายของประเทศในภูมิภาคอินโดแปซิฟิก ในการกำหนดยุทธศาสตร์และนโยบายที่ตอบสนองต่อผลประโยชน์แห่งชาติ ภายใต้สภาวะแวดล้อมที่ล่อแหลมและเปราะบางอันเกิดจากการแข่งขันและความขัดแย้งของสองมหาอำนาจที่กำลังทวีความรุนแรงมากขึ้น

13 C. S. Liang, Thailand's Foreign Policy: An Analysis of Its Evolution since World War II, Singapore: Nanyang University, 1977, p.6.

14 กุลนันทน์ คันธิก, นโยบายต่างประเทศไทยในสงครามเย็น: กระบวนการ ปัจจัย และการปฏิบัติ, วารสารเศรษฐศาสตร์การเมืองบูรพา ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๒ พ.ศ.๒๕๖๑, หน้า ๕๘.

จวบจนปัจจุบัน ได้มีการวิเคราะห์มุมมองของสหรัฐฯ ที่มีต่อไทยว่า ยุทธศาสตร์ของไทยมีพื้นฐานอยู่บนการรักษาความสัมพันธ์ที่เป็นประโยชน์ กับทั้งสหรัฐอเมริกาและจีน แม้ว่าไทยจะเป็นพันธมิตรตามสนธิสัญญาของ สหรัฐอเมริกา และยังคงมีความสัมพันธ์ความร่วมมือด้านความมั่นคงที่ แน่นแฟ้น แต่ประเทศไทยได้ร่วมมือกับกองทัพปลดปล่อยประชาชนของจีน มากขึ้น ตั้งแต่การฝึกอบรมไปจนถึงการซื้ออาวุธ และด้วยการยึดโยงอยู่กับ ยุทธศาสตร์นี้ ทำให้ไม่น่าเป็นไปได้ที่ประเทศไทยจะสนับสนุนปฏิบัติการ ของสหรัฐฯ หากปฏิบัติการนั้นมุ่งเป้าไปที่จีนไม่ว่าจะเป็นสถานการณ์ใด ก็ตาม ยกเว้นในสถานการณ์ที่เลวร้ายที่สุด เช่น จีนต้องการใช้ประเทศไทย เป็นทางผ่านของกำลังทหารขนาดใหญ่ หรือใช้เป็นฐานทัพหลักนอกประเทศ โดยระบุว่าประเทศไทยมีประเพณีอันยาวนานในการ “โค้งตามสายลม” ผู้นำไทยยังคงกังวลว่า จะต้องเลือกข้างระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีน โดยรัฐบาลไทยพยายามที่จะแสวงหาความได้เปรียบสูงสุดทั้งจากจีนและ สหรัฐอเมริกา โดยไม่กระตุ้นให้เกิดการต่อต้านจากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และ จากผลการสำรวจพบว่า แม้ว่านายทหารไทยจะยังคงเอนเอียงไปทาง สหรัฐอเมริกามากกว่า แต่ปรากฏว่าประชาชนทั่วไปมีแนวโน้มที่จะมีความ โน้มเอียงไปทางจีนมากกว่าเล็กน้อย การรับรู้ถึงภัยคุกคามต่อจีนในทุกส่วนของสังคมนั้นต่ำมาก แสดงให้เห็นว่าสหรัฐอเมริกาต้องลดความคาดหวังที่ ว่าไทยจะเต็มใจเข้าร่วมปฏิบัติการ ในกรณีที่มีความพยายามนั้นมุ่งเป้าไปที่จีน¹⁵

ความปรารถนาของประเทศไทยที่จะดำเนินนโยบาย “โค้งตามสายลม” นั้นชัดเจนในปี ๒๕๕๑ และยิ่งชัดเจนยิ่งขึ้นเมื่อเวลาผ่านไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังรัฐประหารในปี ๒๕๕๗ ซึ่งทหารเข้าควบคุมรัฐบาลรักษาการ ยกเลิกรัฐธรรมนูญ และจัดตั้งรัฐบาลทหาร โดยผลจากการรัฐประหาร สหรัฐฯ ระบุว่าความช่วยเหลือทางทหารแก่ไทย และจีนก็ก้าวเข้ามาเติมเต็ม

15 Michael J. et al., U.S. Major Combat Operations in the Indo-Pacific: Partner and Ally Views, RAND Corporation, Santa Monica, 2023, p.105. <https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/research_reports/RR900/RR967-2/RAND_RRA967-2.pdf> assessed 17 Mar 2024.

ความต้องการของไทยในหลายด้าน รวมทั้งการเพิ่มความร่วมมือระหว่าง ไทยและจีนทางด้านการทหาร โดยเฉพาะด้านการฝึกและการจัดหา ยุทโธปกรณ์สำคัญ ประเทศไทยได้จัดหาเรือดำน้ำจากจีน และอนุญาตให้ กองทัพเรือจีนเข้าถึงฐานทัพเรือสตีปเพื่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเรือดำน้ำ แห่งใหม่ ทั้งสองประเทศได้เพิ่มการฝึกซ้อมการฝึกซ้อมร่วมกัน และการ แลกเปลี่ยนทางการศึกษา รวมทั้งการหารือเกี่ยวกับการสร้างโรงงานผลิต รวมสำหรับประเทศไทยเพื่อผลิตอาวุธของจีน ปัจจุบันทั้งหมดนี้บ่งชี้ว่า ประเทศไทยมีความเอนเอียงไปทางจีนมากขึ้นตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ข้อสังเกต เหล่านี้ได้รับการสนับสนุนจากการวิเคราะห์ที่ระบุว่ากลุ่มทหารชั้นนำของไทย ในปี ๒๕๖๐ มองว่าสหรัฐฯ อาจเป็นภัยคุกคามต่อประเทศไทยมากกว่าจีน ในขณะที่ชาวไทยส่วนใหญ่มองว่าจีนเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ และ การเมืองที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อตนเอง ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเนื่องจากไทยไม่มีข้อ พิพาทเกี่ยวกับพื้นที่ทางทะเลกับจีนในทะเลจีนใต้ อีกส่วนหนึ่งคือคนส่วนใหญ่ มีความกังวลกับภัยคุกคามภายใน การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ และสถานะเศรษฐกิจตกต่ำมากกว่า โดยรวมแล้ว เมื่อเป็นทางเลือกโดยตรง ระหว่างสหรัฐฯ และจีน คนส่วนใหญ่จะเลือกจีนมากกว่าสหรัฐฯ แต่กระนั้น เมื่อเปรียบเทียบกับการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสหรัฐฯ ซึ่งมิ ความสัมพันธ์ในฐานะการเป็นพันธมิตรที่ยาวนานมาเกือบ ๗๐ ปี สหรัฐอเมริกา ยังคงเข้าถึงสนามบินอู่ตะเภา ซึ่งเป็นหนึ่งในสนามบินที่ใหญ่ที่สุดในเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ และถูกใช้อย่างมากในการสนับสนุนการปฏิบัติการทาง อากาศทั้งในอิรักและอัฟกานิสถาน อีกทั้งฐานทัพเรือสตีปเป็นท่าเทียบ เรือมายาวนานของกองทัพเรือสหรัฐฯ ซึ่งคาดว่าจะดำเนินต่อไปแม้จะมีการ พัฒนาบางส่วนจากกองทัพเรือจีนก็ตาม ข้อพิจารณาในการเข้าถึงสิ่งเหล่านี ยังคงให้ความรู้สึกถึงความสัมพันธ์โดยรวมที่ไทยมีต่อการปฏิบัติการ สนับสนุนของสหรัฐฯ แม้ว่าการซ้อมรบคอบร้าโกลด์จะหยุดชะงักเนื่องจาก การมีส่วนร่วมของสหรัฐฯ ที่ลดลงในปี ๒๕๕๘ เพื่อตอบสนองต่อรัฐประหาร

แต่การซ้อมรบคอบร้าโกลด์ยังคงเป็นหนึ่งในการซ้อมรบข้ามชาติทางบกที่สำคัญที่สุดในทั่วทั้งอินโดแปซิฟิก อย่างไรก็ตาม เพื่อเป็นการส่งสัญญาณของสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในประเทศไทยและการรักษาสมดุลที่รัฐบาลไทยกำลังดำเนินการอยู่ จีนจึงได้รับเชิญให้เข้าร่วมการฝึก ขณะเดียวกัน สหรัฐฯ ได้ลดการมีส่วนร่วมลง จนถึงปี ๒๕๖๑ แม้ว่ากรามีส่วนร่วมและการฝึกซ้อมของจีนกับกองทัพไทยจะเพิ่มขึ้น สหรัฐฯ ยังคงได้เปรียบอย่างมากเมื่อพูดถึงระดับของความร่วมมือทางทหาร แต่บนพื้นฐานของข้อจำกัดที่ประเทศไทยมีโอกาสน้อยกว่ามาเลเซียหรืออินโดนีเซียที่จะเข้าร่วมในการปฏิบัติการของสหรัฐฯ เนื่องจากขาดการรับรู้ถึงภัยคุกคามจากจีน ประเทศไทยไม่มีการอ้างสิทธิในทะเลจีนใต้ อีกทั้งไม่มีข้อพิพาทเรื่องดินแดนกับจีนเนื่องจากไม่มีพรมแดนติดกัน แม้ว่ากองทัพไทยยังคงให้ความสำคัญกับความร่วมมือด้านความมั่นคงกับสหรัฐอเมริกา แต่ทำเพื่อวัตถุประสงค์ในการต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบใหม่และความมั่นคงภายใน มากกว่าภัยคุกคามภายนอกที่มาจากจีน ที่ประเทศไทยไม่น่าจะให้การสนับสนุนใดๆ ในสถานการณ์ส่วนใหญ่ (ดูตารางข้างล่าง) แม้ว่าจีนจะเป็นผู้รุกราน แต่แรงจูงใจสำหรับประเทศไทยจะมีน้อยมากในการมีส่วนร่วมในความขัดแย้งดังกล่าว โดยมองว่า ความมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองไม่ได้ขึ้นอยู่กับผลลัพธ์ของความขัดแย้งทางทะเลในทะเลจีนใต้ ซึ่งแตกต่างจากประเทศอื่นๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ มาเลเซีย อินโดนีเซีย เวียดนาม บรูไน และฟิลิปปินส์ ซึ่งสอดคล้องกับมุมมองของ นาย คุนิฮิโกะ มียาเกะ ประธานของสถาบันนโยบายต่างประเทศ และอดีตนักการทูตชาวญี่ปุ่น ได้กล่าวโดยสรุปได้ว่าการที่ไทยไม่มีปัญหาข้อพิพาททางทะเลกับจีน เหมือนกับประเทศอื่น เช่น เวียดนาม หรือฟิลิปปินส์ ได้ทำให้ไทยเปรียบเสมือนอัญมณีล้ำค่าในภูมิภาคอาเซียนที่ยังคงมีอิสระในการดำรงความสัมพันธ์ที่สมดุลกับชาติมหาอำนาจ¹⁶

16 Pormet Tangsathaporn, Ramp up maritime security, ex-Japan diplomat warns, Bangkok Post, 4 Jan 2024, <<https://www.bangkokpost.com/thailand/general/2718009/ramp-up-maritime-security-ex-japan-diplomat-warns>> assessed 3 Mar

ทั้งนี้การที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพในการพบกันระหว่างนาย Jake Sullivan ที่ปรึกษาด้านความมั่นคงแห่งชาติดีสหรัฐฯ และนายหวัง อี้ รมว.กต.ของจีน ถือได้ว่าไทยยังคงมีความสำคัญต่อมหาอำนาจทั้งสองประเทศ ในการเป็นเวทีที่สามารถสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลายและปลอดภัย โดยทั้งสองได้แลกเปลี่ยนข้อหารือในประเด็นด้านภูมิรัฐศาสตร์ในหลายเรื่อง รวมถึงอิหร่าน การปะทะกันบริเวณทะเลแดง ได้หวัน เมียนมา เกาหลีเหนือ และข้อพิพาท ในทะเลจีนใต้ โดยผู้แทนทั้งสองชาติได้สัญญากันว่าจะดำรงการติดต่อใน หัวข้อที่อ่อนไหวเหล่านั้น การประชุมที่เกิดขึ้นในกรุงเทพฯ ได้แสดงให้เห็น ถึงชัยชนะทางภูมิรัฐศาสตร์และการยืนหยัดด้านนโยบายของไทยที่จะเป็น มิตรกับทุกประเทศโดยไม่เลือกข้าง ในขณะเดียวกัน ถือได้ว่าความสัมพันธ์ ระหว่างสหรัฐฯ และไทยได้กลับมาใกล้ชิดกันอีกครั้ง หลังจากที่ห่างเหินไป ในช่วงหลังการรัฐประหารในปี ๒๕๕๗ ซึ่งเสมือนการผลักดันให้ไทยหันไป หาเงินมากขึ้นทั้งในด้านเศรษฐกิจและความมั่นคง¹⁷

2024.

17 Tommy Walker, US-China rivalry: Where does Thailand stand?, 30 Jan 2024.<<https://www.dw.com/en/us-china-rivalry-where-does-thailand-stand/a-68114580>>assessed 3 Mar 2024.

ตารางที่ ๒ การประเมินการสนับสนุนจากประเทศไทยในฉากทัศน์ที่มีสหรัฐฯ
เป็นผู้ดำเนินการปฏิบัติการกิจ

ภาพฉากทัศน์	ภารกิจ					
	การต่อต้านทางอากาศเชิงรุก/เชิงรับ	การปราบปรามการป้องกันทางอากาศของข้าศึก	การบังคับบัญชาควบคุม การข่าวกรอง การลาดตระเวน และเฝ้าตรวจทางอากาศ	การค้นหาและช่วยเหลือในสนามรบ	การขนส่งทางอากาศ	เครื่องบินเติมเชื้อเพลิงในอากาศ
การใช้กำลังทางทะเล (ตัวอย่างเช่น การโจมตีได้หัวนฟิลิปินส์)	ไม่น่าเป็นไปได้	ไม่มีขีดความสามารถ	ไม่น่าเป็นไปได้	ไม่น่าเป็นไปได้	ไม่น่าเป็นไปได้	ไม่มีขีดความสามารถ
การใช้กำลังทางบก (ตัวอย่างเช่น การย้ายจากเกาหลีเหนือ)	ไม่น่าเป็นไปได้ หากไม่เห็นว่าเป็นภัยคุกคามโดยตรง	ไม่มีขีดความสามารถ	ไม่น่าเป็นไปได้ หากไม่เห็นว่าเป็นภัยคุกคามโดยตรง	ไม่น่าเป็นไปได้ หากไม่เห็นว่าเป็นภัยคุกคามโดยตรง	ไม่น่าเป็นไปได้ หากไม่เห็นว่าเป็นภัยคุกคามโดยตรง	ไม่มีขีดความสามารถ
ความขัดแย้งทางทะเล (ตัวอย่างเช่น การย้ายอยู่ในทะเลจีนใต้)	ไม่น่าเป็นไปได้	ไม่มีขีดความสามารถ	ไม่น่าเป็นไปได้	ไม่น่าเป็นไปได้	ไม่น่าเป็นไปได้	ไม่-ไม่มีขีดความสามารถ
ปฏิบัติการสร้างเสถียรภาพ (ตัวอย่างเช่น การล่มสลายของเกาหลีเหนือ)	ถ้ามีภัยคุกคามโดยอยู่ใกล้ประเทศไทย หรือมีผลประโยชน์ของจีนเพียงเล็กน้อย	ไม่มีขีดความสามารถ	ถ้ามีภัยคุกคามโดยอยู่ใกล้ประเทศไทย หรือมีผลประโยชน์ของจีนเพียงเล็กน้อย	ถ้ามีภัยคุกคามโดยอยู่ใกล้ประเทศไทย หรือมีผลประโยชน์ของจีนเพียงเล็กน้อย	ถ้ามีภัยคุกคามโดยอยู่ใกล้ประเทศไทย หรือมีผลประโยชน์ของจีนเพียงเล็กน้อย	ไม่-ไม่มีขีดความสามารถ

ที่มา: Michael J. et al., U.S. Major Combat Operations in the Indo-Pacific: Partner and Ally Views, RAND Corporation, Santa Monica, 2023, p.105. <https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/research_reports/RA900/RA967-2/RAND_RRA967-2.pdf> assessed 17 Mar 2024.

๔. การเคลื่อนไหวในการต่อต้านโลกาภิวัตน์

มีปัจจัยหลายประการทำให้เกิดคำถามเกี่ยวกับประโยชน์ของการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ ผู้คน เทคโนโลยี และแนวคิดด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่เพิ่มขึ้น การเติบโตของลัทธิชาตินิยม ลัทธิกีดกันทางการค้า และขบวนการประชานิยมในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ได้สร้างสภาพแวดล้อมที่มีความไม่แน่นอนเพิ่มมากขึ้น และอาจนำไปสู่การลดระดับโลกาภิวัตน์ จนถึงการพลิกกลับหรือการชะลอตัวของโลกาภิวัตน์ โดยการระบาดใหญ่ของโควิด-19 เผยให้เห็นความเปราะบางของหลายประเทศ ที่ต้องพึ่งพาสินค้านำเข้าเป็นอย่างมาก และเนื่องจากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกมีการบังคับใช้การปิดพรมแดนและข้อจำกัดในการเดินทางระหว่างประเทศ ได้ส่งผลให้รัฐบาลในหลายประเทศปรับนโยบายในการกระจายแหล่งนำเข้าของตน เพื่อเป็นมาตรการป้องกันการลดการพึ่งพาคู่ค้ารายเดียว อย่างไรก็ตาม ธุรกิจต่างๆ ยังคงสนใจการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจข้ามพรมแดน แม้ท่ามกลางความตึงเครียดของมหาอำนาจที่เพิ่มสูงขึ้น สหรัฐฯ และจีนยังคงทำการค้าทวิภาคีที่แข็งแกร่งต่อไป แม้ว่าข้อมูลการค้าของ S&P Global Market Intelligence แสดงให้เห็นว่าการเติบโตปีต่อปีของมูลค่าการส่งออกกำลังชะลอตัวลงในประเทศที่มีเศรษฐกิจขนาดใหญ่ใน ๑๐ อันดับแรกของโลก ยกเว้นบราซิล ในขณะที่พบว่าการส่งออกของจีนชะลอตัวลงอย่างมาก แม้ว่าการผ่อนคลายข้อจำกัดเกี่ยวกับโควิด-19 อาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ดังกล่าว¹⁸

๔.๑ แนวโน้มเหตุการณ์ โลกาภิวัตน์กำลังตกอยู่ในกระแสความสนใจในหลายประเทศ โดยการค้าระหว่างประเทศ และแนวคิดทั้งหมดเกี่ยวกับการเปิดกว้างทางเศรษฐกิจ ถูกท้าทายจากเหตุการณ์ครั้งสำคัญที่เกิดขึ้นมายาวนานก่อนหน้านี้ ตั้งแต่ Brexit และการสร้างมาตรการด้านภาษีของอดีตประธานาธิบดีทรัมป์ ไปจนถึงการแพร่ระบาดของโควิด-19 สงคราม

18 S&P Global, Op.cit.

รัสเซีย-ยูเครน รวมถึงอิสราเอล-ฮามาส และความตึงเครียดทางภูมิเศรษฐกิจที่เพิ่มสูงขึ้น แต่ข้อเท็จจริงก็คือ การค้าสินค้าทั่วโลก (ซึ่งถือเป็นส่วนแบ่งรายได้ทั่วโลก) ได้ฟื้นตัวจากระดับต่ำสุดของโควิด-19 แม้ว่าเราจะไม่ได้พลิกกลับจากแนวโน้มขาลงก็ตาม ในทางตรงกันข้าม การค้าบริการที่เปิดใช้งานทางดิจิทัลไม่เคยสะดุด แม้ผลกระทบจากการแพร่ระบาดจะยังคงมีอิทธิพลต่อไป ซึ่งชี้ให้เห็นว่าแม้การค้าสินค้าจะยังคงซบเซา ในขณะที่การค้าบริการที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (e-services) จะยังคงเติบโตต่อไป

ขณะนี้สหรัฐฯ และจีนเป็นคู่แข่งกันทางยุทธศาสตร์ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม และการทหาร แต่ก็ไม่อยากให้การแข่งขันนี้นำไปสู่สงครามโลกครั้งที่สาม สหรัฐฯ พยายามอย่างแข็งขันเพื่อป้องกันไม่ให้จีนได้มาซึ่งเทคโนโลยีที่จะตอบโต้ความได้เปรียบทางการทหารของสหรัฐฯ และส่งเสริมการกระจายความเสี่ยงและการลดความเสี่ยงของอุปทานของสหรัฐฯ สิ่งนี้เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการผลิตในสหรัฐอเมริกามากขึ้น ในขณะเดียวกันก็ขัดขวางการผลิตในประเทศจีนสำหรับสินค้าบางประเภท ซึ่งรวมถึงเซมิคอนดักเตอร์ระดับบนสุด เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการประมวลผลควอนตัม และ AI ขั้นสูงที่ใช้ทางการทหาร นอกเหนือจากสินค้าเหล่านี้ ฝ่ายบริหารของประธานาธิบดีไบเดนไม่ได้ดำเนินนโยบายที่มุ่งขัดขวางความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของจีน สำหรับการตอบโต้ของจีน จนถึงปัจจุบันนั้น ได้จำกัดอยู่เพียงการกำหนดให้ต้องมีใบอนุญาตส่งออกสำหรับปัจจัยการผลิตบางประการที่มีความสำคัญต่อการผลิตเซมิคอนดักเตอร์ (แกลเลียม เจอร์เมเนียม และกราไฟต์) สิ่งเหล่านี้ถูกมองว่าเป็นการก้าวข้ามข้อจำกัดของสหรัฐฯ ที่มุ่งป้องกันไม่ให้จีนพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตหรือซื้อเซมิคอนดักเตอร์ระดับสูงสุด

โลกาภิวัตน์จะถูกท้าทายอีกครั้งในปลายปี ๒๕๖๗ นี้ เมื่อพลเมืองสหรัฐฯ จะลงคะแนนเสียงในการเลือกตั้ง ซึ่งโดยปกติแล้วการโกลัถ์วันเลือกตั้งไม่ได้ทำให้เกิดนโยบายการค้าที่ชัดเจน เนื่องจากนักการเมือง

มักฉวยโอกาสโยนความผิดไปให้ต่างชาติสำหรับข้อบกพร่องของประเทศตน รัฐบาลของประธานาธิบดีไบเดน จะพยายามสร้างจุดสูงสุดทางการเมืองในระยะสั้นโดยการเอาชนะคู่ค้า นักการเมืองสหรัฐเพียงไม่กี่คนจะต่อต้านการเข้มงวดกับการค้าและการลงทุนของจีนเนื่องจากการเลือกตั้งของอเมริกา นอกจากนี้ การเลือกตั้งของสหรัฐฯ ที่เข้มข้นมากอาจทำให้ความอดทนของฝ่ายบริหารของประธานาธิบดีไบเดนกับสหภาพยุโรปในเรื่องเหล็กมีแนวโน้มลดลง ซึ่งนำไปสู่ความตึงเครียดทางการค้าข้ามมหาสมุทรแอตแลนติกในปี ๒๕๖๗

นอกจากที่กล่าวมาแล้ว เหตุการณ์สภาพอากาศสุดขั้วที่เกิดขึ้นบ่อยขึ้น จะส่งผลกระทบต่อธุรกิจระหว่างประเทศและการค้าระหว่างประเทศทั่วโลกมากขึ้น ยิ่งไปกว่านั้น การเชื่อมโยงกันของการค้าโลกจะยิ่งทำให้เกิดความเสี่ยงของการชะงักงันทางการค้า เหตุการณ์สภาพอากาศสุดขั้วบางประการสามารถขัดขวางการผลิตโดยตรง เช่น ภัยแล้ง น้ำท่วม หรืออุทกภัยที่สูงเกินไป หรือพายุขนาดใหญ่ที่อาจสร้างความเสียหายให้กับท่าเรือ และขัดขวางการคมนาคมระหว่างประเทศโดยตรง

สำหรับส่วนอื่นของโลก ความตึงเครียดทางภูมิรัฐศาสตร์จะส่งอิทธิพลต่อความคิดของผู้บริหารจำนวนมาก การพิจารณาความปลอดภัยของอุปทานจะยังคงเป็นความสำคัญสำหรับรัฐบาลและองค์กรหลายแห่ง ในช่วงปี ๒๕๖๗ รัสเซียจะเข้มงวดกับการส่งออกธัญพืชจากยูเครนอีกครั้งหรือไม่ จีนจะตอบโต้มาตรการการค้าและการลงทุนที่รุนแรงขึ้นของสหรัฐฯ ด้วยการควบคุมการส่งออกแร่ที่เรียกว่า ‘แร่หายาก’ ซึ่งมีความสำคัญต่อการผลิตผลิตภัณฑ์ไอทีหลายชนิดหรือไม่? การหลีกเลี่ยงแรงกดดัน ซึ่งเป็นคำที่หลายคนใช้เพื่อส่งสัญญาณลดการพึ่งพาจีนและศัตรูทางภูมิรัฐศาสตร์อื่นๆ จะไม่หายไป และหากเหตุการณ์ในฉนวนกาซาลูกลามจนไม่สามารถควบคุมได้ รัฐอาหรับบางแห่งอาจพบว่าเป็นไปไม่ได้ที่จะต้านทานแรงกดดันจากนานาชาติในการคว่ำบาตรน้ำมัน ถึงแม้สิ่งเหล่านี้ไม่น่าจะสร้างความ

เสียหายแบบเดียวกับที่เห็นในช่วงราว ๕๐ ปีที่แล้ว แต่การปรับขึ้นราคาน้ำมันย่อมเป็นสิ่งสุดท้ายที่เศรษฐกิจส่วนใหญ่ต้องการ เนื่องจากธนาคารกลางของประเทศต่าง ๆ จะสามารถควบคุมอัตราเงินเฟ้อได้

แรงกดดันด้านนโยบายการค้าที่ชะลอตัวจำนวนมากจะเกิดขึ้นในช่วงปี ๒๕๖๗ นี้ เนื่องจากในเดือนตุลาคมปีที่แล้ว มาตรการปรับคาร์บอนก่อนเข้าพรมแดน (CBAM – Carbon Border Adjustment Mechanism) ของสหภาพยุโรปมีผลบังคับใช้ โครงการนี้จะกำหนดภาษีเพิ่มเติมสำหรับการนำเข้าจากนอกสหภาพยุโรปที่ไม่สามารถแสดงว่าผู้นำเข้าได้จ่ายค่าธรรมเนียมเพียงพอสำหรับคาร์บอนที่สร้างขึ้นในระหว่างการผลิตสินค้า โดยผู้นำเข้าจะเริ่มได้รับใบเรียกเก็บเงิน CBAM ครั้งแรกในช่วงต้นปีนี้ และจะต้องมีการตอบโต้ที่รุนแรงเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการของสหภาพยุโรปอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ บางประเทศอาจนำสหภาพยุโรปขึ้นศาลที่องค์การการค้าโลก และบางประเทศอาจตอบโต้ทันทีด้วยการยกระดับการกีดกันทางการค้าในการส่งออกของสหภาพยุโรป นอกจากนี้ยังมีปัญหาอื่นๆ ได้แก่ กฎระเบียบของสหภาพยุโรปในการจัดหาผลิตภัณฑ์จากพื้นที่ที่มีการตัดไม้ทำลายป่าอย่างกว้างขวาง และแผนในการทำงานเพื่อกำหนดกฎระเบียบที่ครอบคลุมเกี่ยวกับห่วงโซ่อุปทานข้ามพรมแดนที่ดำเนินการเข้าและออกจากสหภาพยุโรป

อย่างไรก็ตาม แม้จะมีข้อกังวลเหล่านี้ แต่การแบ่งแยกเศรษฐกิจโลกออกเป็นกลุ่มการค้าอย่างชัดเจนนั้น ยังไม่แน่ว่าจะเกิดขึ้นได้ในปี ๒๕๖๗ หากแต่สิ่งกระตุ้นที่เป็นไปได้มากที่สุดคือการตอบโต้ระหว่างจีนและสหรัฐฯ สำหรับรัฐบาลตะวันตกหลายประเทศ ส่วนใหญ่มองว่าความพยายามใด ๆ ของจีนที่จะบุกได้หวั่นจนส่งผลให้เกิดการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงต่อปักกิ่งยังไม่แน่ว่าจะเกิดขึ้นในปีนี้ แต่ท่ามกลางแนวโน้มที่ทำลายต่อการขับเคลื่อนของโลกาภิวัตน์นี้ ยังคงมีแนวโน้มเชิงบวกบางประการที่

จะสร้างโอกาสให้กับธุรกิจที่มองไปข้างหน้า แอฟริกากำลังผลักดันการดำเนินการตามข้อตกลงการค้าเสรีภาคพื้นทวีปขนาดใหญ่ ส่งผลให้เกิดการกระชับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศต่าง ๆ ที่มีแนวโน้มว่าจะมีการเติบโตของประชากรเร็วที่สุดจนถึงปี ๒๕๙๓ (ค.ศ. ๒๐๕๐) ซึ่งอาจเป็นปัจจัยที่จะทำให้ห่วงโซ่อุปทานโลกาภิวัตน์หมุนอย่างมีพลังต่อไป¹⁹

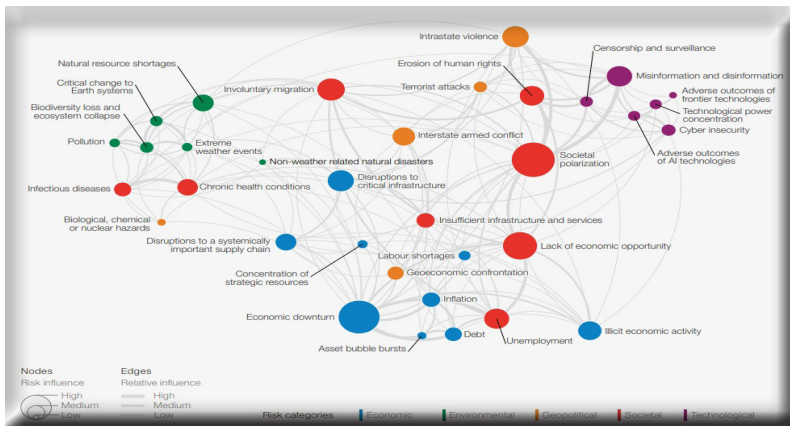
๔.๒ ผลกระทบที่มีต่อประเทศไทย ด้วยข้อได้เปรียบทางภูมิรัฐศาสตร์ของไทย การที่โลกเชื่อมต่อกันในยุคโลกาภิวัตน์ ย่อมสร้างโอกาสให้แก่ประเทศอย่างมหาศาล อย่างไรก็ตาม สถานภาพของไทยที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน หากกล่าวถึงการพัฒนาทางเศรษฐกิจแล้ว ไทยอยู่เพียงระดับกลางของอาเซียน มีความน่าสนใจในการลงทุนน้อยกว่า สิงคโปร์ เวียดนาม อินโดนีเซีย และมาเลเซีย เนื่องจากความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจของไทยน้อยลงเมื่อเทียบกับในอดีต แม้ไทยควรได้รับประโยชน์จากความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ และการลงทุนของบริษัทระดับโลกที่เริ่มออกจากจีนเพื่อขยายการลงทุนในอาเซียน แต่ไทยไม่ใช่จุดหมายปลายทางแรกของการย้ายฐานการลงทุน แต่เป็นที่สำรองของบางประเทศ เช่น อินโดนีเซีย หรือ เวียดนาม โดยช่วงการฟื้นตัวจากโควิด-19 หลายประเทศมีช่วงที่เศรษฐกิจเติบโตสูงในระดับ ๗ - ๘ % แต่ไทยเติบโตเพียง ๑ - ๒ % ซึ่งสะท้อนศักยภาพเศรษฐกิจที่ฟื้นตัวช้าและเต็มไปด้วยบาดแผล ได้แก่ การเกิดหนี้ครัวเรือนซึ่งสูงถึง ๙๐.๙ % ของจีดีพีในไตรมาสที่ ๓ ของปี ๒๐๒๓ ที่ ๑๖.๒ ล้านล้านบาท ส่งผลกระทบต่อกำลังซื้อของผู้บริโภค หนี้ธุรกิจ และหนี้ภาครัฐ ขณะที่ภาครัฐมีงบประมาณน้อยลง และการดำเนินนโยบายที่มุ่งเน้นเรื่องระยะสั้นจะกระทบจุดที่เกิดต้นทุนเชิงนโยบายที่สูง ทั้งนี้การชะลอตัวของเศรษฐกิจไทยสะท้อนปัญหาเชิงโครงสร้างที่มีมานาน และจะยิ่งทวีความท้าทายเนื่องจากแรงงานไทยลดลงและการเข้าสู่สังคมสูงวัย²⁰

19 Simon J Evenett, Super election cycle will disrupt trade policy, Globalization in 2024: the clouds are clearing, 30 Dec 2023, <<https://www.imd.org/ibymimd/2024-trends/globalization-in-2024-the-clouds-are-clearing/>> assessed 18 Mar 2024.

20 กรุงเทพธุรกิจ, เศรษฐกิจไทย เหมือนนกก็หาสูงวัย พันกับดักรายได้ปานกลางยากขึ้น, 5 ต.ค. 2023. <<https://www.bangkokbiznews.com/business/economic/1092126>> สืบค้นเมื่อ 16 มี.ค.2024.

ในปี ๒๕๖๗ นี้ ประเทศไทยยังคงต้องฝากความหวังไว้กับการท่องเที่ยว และการบริโภคภายในประเทศ โดยมีปัจจัยบวกได้แก่ การลงทุนตั้งโรงงาน ผลิตรถไฟฟ้าในประเทศไทย เช่น Changan, GAC, GWM, และ Rever (อาจรวมถึง Tesla) และการเพิ่มขีดความสามารถในการใช้ Generative AI²¹ ในการนี้ หากทำการวิเคราะห์หลังถึงสาเหตุของการตกต่ำทางเศรษฐกิจ ของไทย (Economic downturn) ตามที่แสดงในภาพที่ ๑ แล้ว จะเห็นได้ว่ามีความสัมพันธ์กับปัจจัยทั้งทางเศรษฐกิจ (วงกลมสีฟ้า) ทางสังคม (วงกลม สีส้ม) และทางเทคโนโลยี อย่างต่อเนื่องเป็นลูกโซ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหาก มองภาพของระดับที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงซึ่งนำเสนอด้วยขนาดของวงกลมแล้ว การตกต่ำทางเศรษฐกิจจะมีความเชื่อมโยงกับการขาดโอกาสทางเศรษฐกิจ (Lack of economic opportunity) ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมากกับการ แบ่งตัวของสังคม (Societal polarization) ที่ถูกขับเคลื่อนด้วยการได้รับ ข้อมูลที่ผิดและบิดเบือน (Misinformation and disinformation) รวมถึง ความเสื่อมถอยด้านสิทธิมนุษยชน (Erosion of human rights)

ภาพที่ ๑ ความเชื่อมโยงของความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อโลกในด้านต่าง ๆ

ที่มา : World Economic Forum Global Risks Perception Survey 2023-2024

21 Narain Chutijirawong and Tasada Sangmanacharoen, 2024 Thailand's Economic Outlook and Emerging Technology Trend, 2024. <<https://www2.deloitte.com/th/en/pages/about-deloitte/articles/2024-thailand-economic-outlook.html>> assessed 27 Feb 2024.

ทั้งนี้ ด้วยการทำความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ดังกล่าว ย่อมสามารถวิเคราะห์แนวโน้มในด้านเศรษฐกิจของไทยได้ว่า จะยังคงประสบกับปัญหาและยากที่จะก้าวไปข้างหน้าได้อย่างรวดเร็วและมั่นคง อันเนื่องมาจากการแบ่งขั้วเป็นฝักเป็นฝ่ายของประชาชนที่นับวันจะยิ่งทวีความรุนแรงจากการแข่งขันและแย่งชิงอำนาจทางการเมือง การใช้ข้อมูลที่ผิดและบิดเบือนในการโจมตีฝ่ายตรงกันข้าม รวมทั้งการละเมิดสิทธิมนุษยชนในบางด้าน เช่น การห้ามการแสดงออกที่เหมาะสมในที่สาธารณะ หรือในทางตรงกันข้าม การยั่วยุให้มีการแสดงออกที่ไม่เหมาะสมเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มการเมืองของตน

๕. ความเสี่ยงด้านสภาพภูมิอากาศ

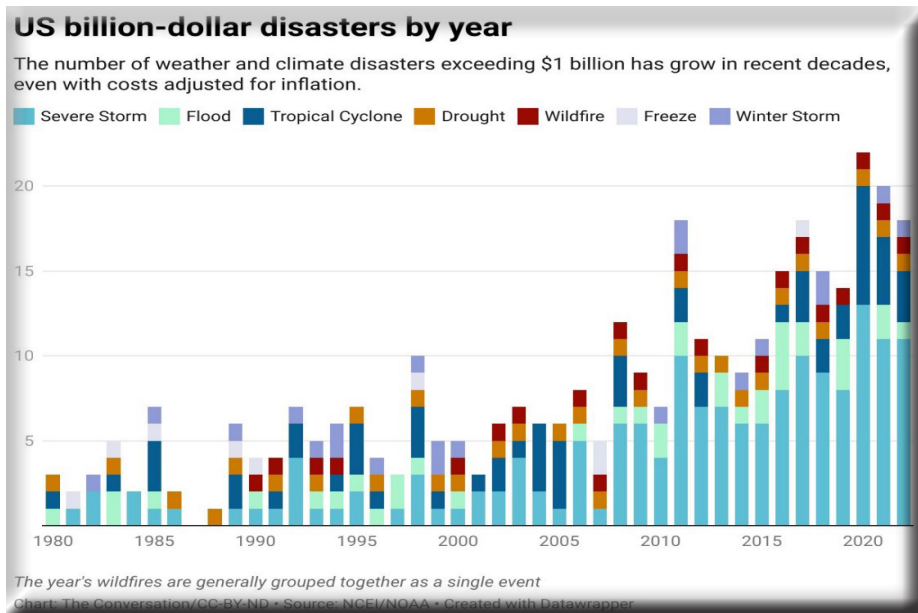
ความเสี่ยงด้านสภาพภูมิอากาศเป็นหนึ่งในหัวข้อที่มีการแบ่งเป็นฝักเป็นฝ่ายทางการเมืองมากที่สุดในโลก และเป็นหนึ่งในความเสี่ยงทางภูมิรัฐศาสตร์ที่ใหญ่ที่สุดในปี ๒๕๖๗ ความเสี่ยงด้านสภาพภูมิอากาศจะมีผลกระทบในวงกว้างต่อความมั่นคงของชาติและเสถียรภาพของโลก ซึ่งได้ปรากฏชัดอยู่แล้วในรูปแบบของเหตุการณ์สภาพอากาศสุดขั้ว การสูญพันธุ์ของสัตว์สายพันธุ์ต่าง ๆ ระดับน้ำทะเลที่สูงขึ้น และความยากจนที่เพิ่มขึ้นในประเทศกำลังพัฒนา การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลให้เกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติที่รุนแรงและบ่อยครั้งมากขึ้น เช่น พายุ ภัยแล้ง น้ำท่วม และไฟป่า ซึ่งสร้างความเสียหายให้กับโครงสร้างพื้นฐานและห่วงโซ่อุปทานหยุดชะงัก นำไปสู่การขาดแคลนทรัพยากรและความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ (ตามภาพที่ ๒) การที่ระดับฝนลดลงในบางส่วนของโลก ส่งผลให้เกิดการขาดแคลนน้ำที่ทำให้เกิดความตึงเครียดทางภูมิรัฐศาสตร์ระหว่างประเทศต่าง ๆ เช่น ตุรกี ซีเรีย และอิรัก ความแห้งแล้งที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรงและบ่อยครั้งมากขึ้นในแถบตอนใต้ทะเลทรายซาฮาราของแอฟริกา ทำให้ปริมาณน้ำเพื่อการเกษตรและน้ำดื่มลดลง การขาดแคลนน้ำในอเมริกาใต้ทำให้เกิดการหยุดชะงักการดำเนินงาน การประท้วง และการแก้ไขสัญญาของผู้ผลิตที่แย่ง จนทำให้มีความเสี่ยงที่ผลผลิตพืชผลลดลงและราคาอาหารที่สูงขึ้น

ภัยแล้งมีแนวโน้มที่จะให้เกิดข้อจำกัดอย่างต่อเนื่องในการมีส่วนร่วมของ ประเทศในละตินอเมริกา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเปลี่ยนแปลงการใช้ พลังงานของโลก ตัวอย่างเช่น ภาคเกษตรกรรมของบราซิลประสบความ สูญเสียถึง ๙ พันล้านดอลลาร์สหรัฐในปี ๒๕๖๔ เนื่องจากภัยแล้ง เป็นต้น

๕.๑ แนวโน้มเหตุการณ์ ในปี ๒๕๖๗ นี้ มีการกล่าวว่าโลกจะ ต้องจับตามองผลกระทบจากวิกฤติการณ์ภัยพิบัติในหลายพื้นที่ประกอบ ด้วย การถูกบีบบังคับให้ย้ายถิ่นฐานและเผชิญกับความอดอยากในดินแดน พาเลสไตน์ การมีชีวิตที่เสี่ยงต่ออันตรายและระบบสาธารณสุขโรคถูกทำลาย ในยูเครน ซากปรักหักพังที่เกิดจากแผ่นดินไหวและโรคระบาดในซีเรีย การก่อความรุนแรงที่ขยายตัวในเฮติ วิกฤติการณ์จากโรคระบาด การย้าย ถิ่นฐานในแอฟริกา ความต้องการความช่วยเหลือทางมนุษยธรรมที่เพิ่มพูน จากการยกระดับความขัดแย้งในเมียนมา และเหตุการณ์สภาพอากาศรุนแรง สุดชั่วเช่น ไฟป่า และน้ำท่วมที่เกิดขึ้นทั่วโลก และแผ่นดินไหวที่ก่อให้เกิด ผู้เสียชีวิตและความเสียหายเป็นจำนวนมาก²² ภูมิศาสตร์รัฐศาสตร์มีบทบาท สำคัญในการอำนวยความสะดวกในความร่วมมือระดับโลกเพื่อจัดการกับ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยมี ๑๙๖ ประเทศที่ผูกพันตามข้อ ตกลงปารีสว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่นำมาใช้ในปี ๒๕๕๘ ซึ่งหากการดำเนินการร่วมกันไม่เพียงพอเพื่อหยุดภาวะโลกร้อน ผลกระทบ ที่เกิดขึ้นอาจกลายเป็นหายนะต่อมนุษยชาติ การพลัดถิ่นของผู้คน การขาดแคลน อาหาร และน้ำ และการก่อความไม่สงบ เป็นต้น ในเวลาเดียวกัน การผ่าน กฎหมายลดเงินเพื่อของสหรัฐฯ ได้เพิ่มการลงทุนด้านพลังงานหมุนเวียน ในประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่ที่สุดในโลกอย่างมาก ประเทศที่พึ่งพา เชื้อเพลิงฟอสซิลมีแนวโน้มที่จะต่อต้านการเปลี่ยนแปลงที่มุ่งไปสู่พลังงาน หมุนเวียน และการต่อต้านดังกล่าวอาจนำไปสู่ความตึงเครียดทางภูมิรัฐศาสตร์ ในขณะที่ประเทศต่างๆ แข่งขันกันเพื่อให้ได้มาซึ่งพลังงานที่สามารถซื้อหาได้

22 European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations, 8 crises the world must not look away from in 2024, <https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/news-stories/stories/8-crises-world-must-not-look-away-2024_en> assessed 18 Mar 2024.

ภาพที่ ๒ ภัยพิบัติที่ก่อให้เกิดความเสียหายมากกว่า ๑ พันล้าน
ดอลลาร์สหรัฐฯ

ที่มา : <https://www.whitehouse.gov/cea/written-materials/2022/09/01/the-rising-costs-of-extreme-weather-events/>

นอกจากนี้ สภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงและภัยพิบัติที่เกิดขึ้น ประกอบด้วย คุณภาพอากาศที่เลวร้าย คลื่นความร้อนแบบสุดขีด การแพร่ระบาดของโรค ไฟไหม้ป่า และพายุที่รุนแรง ได้ก่อให้เกิดปัญหาด้านความมั่นคงและสาธารณสุขไปทั่วโลกในปี ๒๕๖๖ และมีแนวโน้มที่จะยังความรุนแรงในปี ๒๕๖๗ (ตามภาพที่ ๓)

ภาพที่ ๓ แผนที่แสดงความเสี่ยงด้านความมั่นคงและสุขภาพในประเทศ
ต่าง ๆ ทั่วโลกปี ๒๕๖๓

ที่มา : International SOS, Release Risk Map 2024, The threat of climate change alongside growing security and health risks in 2024,<<https://uaenews247.com/2023/12/19/international-sos-releases-risk-map-2024/>> assessed 19 Mar 2024.

๕.๒ ผลกระทบต่อประเทศไทย จากข้อมูลในแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐ ประเทศไทยยังคงเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการประสบภัยตลอดทั้งปี ตัวอย่างเช่น ภัยแล้ง ไฟป่า อัคคีภัย ในช่วงฤดูร้อน (ม.ค. - พ.ค.) อุทกภัย ในช่วงฤดูฝน (มิ.ย. - ต.ค.) และภัยหนาวในช่วงฤดูหนาว (ต.ค. - ม.ค.) โดยมีการแผ่รังสีจากแผ่นดินไหว ไฟป่า และอัคคีภัย ตลอดทั้งปี (ตามภาพที่ ๔) นอกจากนี้ยังมีภัยซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพ เช่นเดียวกับที่เกิดขึ้นทั่วโลก ได้แก่ PM 2.5 และโรคระบาด อย่างไรก็ตาม เป็นอีกกรณีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของไทยที่อยู่ท่ามกลางประเทศที่รายล้อม ส่งผลให้ความรุนแรงจากพายุลดลงเมื่อพัดผ่าน

ประเทศเพื่อนบ้าน อีกทั้งยังไม่เคยประสบภัยจากแผ่นดินไหวที่รุนแรง แต่ขณะนี้ ประเทศไทยไม่อาจหลีกเลี่ยงการสูญเสียจากภัยพิบัติได้โดยผลกระทบที่ได้รับมากที่สุด หากคิดเป็นจำนวนของผู้ที่บาดเจ็บและเสียชีวิต ได้แก่ ภัยจากสึนามิ ในวันที่ ๒๖ ธ.ค. ๒๕๔๗ ซึ่งส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตมากกว่า ๕,๔๐๐ คน บาดเจ็บมากกว่า ๘,๐๐๐ คน ในขณะที่หากคิดความเสียหายจากมูลค่าทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ภัยจากน้ำท่วมใหญ่ปี ๒๕๕๔ ซึ่งมีการประเมินมูลค่าความเสียหายสูงถึง ๑.๔๔ ล้านบาท

ทั้งนี้ นับจากปี ๒๕๕๔ เป็นต้นมา ได้มีความพยายามในการป้องกัน และแก้ไขปัญหายุทธภัย ซึ่งยังคงเกิดขึ้นแทบทุกปีจากการขาดการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบูรณาการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านน้ำซึ่งมีจำนวนมากถึง ๓๘ หน่วยงาน ประกอบกับความหละหลวมในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น การอนุญาตให้มีการปลูกสร้างสิ่งก่อสร้างขนาดใหญ่ที่ทำให้พื้นที่รับน้ำและระบายน้ำเปลี่ยนแปลง ซึ่งยังคงเป็นอุปสรรคและความท้าทายต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยุทธภัย นอกจากนี้การมีอยู่ของบ้านเรือน ชุมชน ที่ล่อแหลมต่อการเกิดภัย เช่น ชุมชนแออัดที่เมื่อเกิดอัคคีภัยแล้ว รถดับเพลิงไม่สามารถเข้าถึงได้ เนื่องจากถนนมีความคับแคบ หรือชุมชนที่อยู่ใกล้ทางน้ำและเนินเขาที่เสี่ยงต่อการถูกน้ำป่าพัดพาและดินโคลนถล่ม ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นความยากลำบากของหน่วยงานรับผิดชอบ ในการทำความเข้าใจกับประชาชนที่ตกอยู่ในภาวะดังกล่าว

ภาพที่ ๔ สาธารณภัยที่เกิดขึ้นในช่วงเดือนต่าง ๆ ของไทย

ภัย/เดือน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
อุทกภัย										ภาคใต้		
ภัยแล้ง							พายุภาค					
	ฝนทิ้งช่วง		ฤดูแล้งทั่วทุกภาค								ฝนทิ้งช่วง	
แผ่นดินไหว	เน้นพื้นที่ภาคเหนือและพื้นที่ที่มีรอยเลื่อน ตามข้อมูลกรมทรัพยากรธรณี											
พายุฤดูร้อน			พายุภาค									
อัคคีภัย												
	ปีใหม่	ตรุษจีน										
ไฟป่า												
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ									ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		
	ภาคกลาง/ตะวันออก/ใต้											
	ภาคเหนือ											
ภัยหนาว	ภาคเหนือ/ตะวันออกเฉียงเหนือ								ภาคเหนือ/ตะวันออกเฉียงเหนือ			

หมายเหตุ : เน้นช่วงตลอดปี

ที่มา : แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐

อย่างไรก็ดี แรงบังคับจากการเข้าร่วมใน “ความตกลงปารีส” เมื่อปี ๒๕๕๙ และจากมติคณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบให้โมเดลเศรษฐกิจ BCG²³ เป็นวาระแห่งชาติของประเทศไทยในปี ๒๕๖๔ และการกำหนดเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ เพื่อมุ่งสู่ความเป็นกลางทางคาร์บอน (Carbon neutrality) ภายในปี ๒๕๙๓ (ค.ศ. ๒๐๕๐) และเป้าหมายการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero CHG emission) ภายในปี ๒๖๐๘ (ค.ศ. ๒๐๖๕) อาจทำให้ในระยะ ๑๐ ปีข้างหน้า ประเทศไทยจะ

23 BCG ย่อมาจาก ‘Bio-Circular-Green’ Economy Model ประกอบด้วยเศรษฐกิจชีวภาพ (Bio) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular) และเศรษฐกิจสีเขียว (Green) ถือเป็นเศรษฐกิจแนวใหม่ โดยการผสมผสานกันเพื่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจทั้ง 3 ด้านที่เชื่อมโยงกันและส่งผลกระทบต่อกัน เพื่อปรับให้ระบบเศรษฐกิจมีความสมดุลและความยั่งยืน โดยการนำวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมไปยกระดับความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน

ยังคงได้รับผลกระทบจากเหตุภัยพิบัติจากธรรมชาติตามฤดูกาลต่อไป แต่แนวโน้มในระยะยาว ความคาดหวังที่ความรุนแรงจากภัยจะลดลงย่อมเป็นไปได้ หากแนวคิดการลดความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ ที่รุนแรงของไทยและของโลกตามแผนและมาตรการต่าง ๆ ได้นำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง ซึ่งหากมองหวัชข้อถัดไปจะเห็นได้ว่ายังคงมีอุปสรรคที่รออยู่ข้างหน้าอีกมาก

๖. ความมั่นคงด้านพลังงาน

การมีแหล่งพลังงานที่พร้อมใช้งานและเข้าถึงได้ถือเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ประเด็นสำคัญหลายประการที่กล่าวมาข้างต้นในบทความนี้ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภัยคุกคามความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ และสงครามในยูเครน ทำให้เกิดความกังวลมากขึ้นเกี่ยวกับความมั่นคงด้านพลังงานทั่วโลก โดยในปัจจุบัน ยุโรปกำลังเผชิญกับความท้าทายครั้งใหญ่หลังจากสูญเสียการเข้าถึงก๊าซรัสเซีย ราคาถูกจำนวนมากสำหรับครัวเรือนและอุตสาหกรรม ความมั่นคงด้านพลังงานของยุโรปตกอยู่ภายใต้ภัยคุกคาม นับตั้งแต่การรุกรานยูเครนของรัสเซียเริ่มขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ โดยราคาก๊าซของยุโรปพุ่งแตะระดับสูงสุดเป็นประวัติการณ์ในเดือนสิงหาคมปี ๒๕๖๖ เนื่องจากการขับเคลื่อนอย่างไม่หยุดยั้งในการจัดหาแหล่งพลังงานใหม่ ความวุ่นวายในปี ๒๕๖๕ ทำให้มีการกลับมาเปิดโรงไฟฟ้าถ่านหินอีกครั้งในบางประเทศที่เคยปิดตัวลงหรือมีกำหนดปิดตัวลง ถือเป็นภัยคุกคามต่อการเปลี่ยนแปลงพลังงานสะอาด แม้ว่าการดำเนินการปฏิรูปเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ถือเป็นวาระการเปลี่ยนแปลงในระยะยาว แต่การรักษาพลังงานที่เหมาะสมยังเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกสำหรับหลายประเทศในการตอบสนองต่อความท้าทายในระยะสั้น และนี่ยังคงเป็นความเสี่ยงอันดับต้นๆ ในด้านภูมิรัฐศาสตร์ในปี ๒๕๖๗

๖.๑ แนวโน้มสถานการณ์ โดยในปี ๒๕๖๗ ได้มีการวิเคราะห์ถึงแนวโน้มที่เป็นความเสี่ยงด้านพลังงานไว้อย่างน่าพิจารณาดังนี้²⁴

✱ ความเสี่ยงของการหยุดชะงักที่เกิดจากความขัดแย้งต่ออุปทานและอุปสงค์น้ำมันและก๊าซจะยังคงอยู่ต่อไป ความมั่นคงด้านพลังงานจะยังคงเป็นวาระสำคัญของรัฐบาลในปี ๒๕๖๗ โดยความขัดแย้งในตะวันออกกลางและยูเครนได้แสดงให้เห็นชัดเจนว่า การเปลี่ยนแปลงด้านพลังงานเป็นพลังงานทางเลือกยังคงมีเส้นทางอีกยาวไกล ในขณะที่โอกาสในการยกระดับความขัดแย้งที่มีอยู่ อาจส่งผลกระทบต่อการผลิต การส่งออก-นำเข้า น้ำมันและก๊าซ และหากไม่มีการแทรกแซงจากกลุ่มความร่วมมือที่เข้มแข็ง ข้อพิพาทในปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะยืดเยื้อต่อไป โดยเอเชียแปซิฟิก เช่นในทะเลจีนใต้ จะเป็นปัญหาใหม่ที่ซ้ำเติมความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น

✱ ตลาดน้ำมันทางเลือกระหว่างประเทศโดยรัสเซีย จีน และอิหร่าน กำลังเริ่มมีการรวมกลุ่มมากขึ้น การแตกหักของระบบการค้าน้ำมันทั่วโลกกลายเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน โดยมีการส่งออกน้ำมันจากรัสเซียและอิหร่านไปยังจีนเพิ่มมากขึ้น ในเวลาเดียวกัน การจัดการตลาดน้ำมันของซาอุดีอาระเบียกำลังแยกจากนโยบายและผลประโยชน์ของสหรัฐฯ โดยรัฐบาลซาอุดีอาระเบียกำลังประสานงานกับรัสเซียเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและราคาน้ำมันดิบ ผลลัพธ์ประการหนึ่งคือการใช้สกุลเงินทางเลือก (เช่น ที่ไม่ใช่ดอลลาร์สหรัฐฯ) เพิ่มมากขึ้นในการค้าน้ำมัน ซึ่งอาจช่วยจำกัดประสิทธิผลของการคว่ำบาตรของสหรัฐฯ ในอนาคต

✱ โอเปกกำลังต่อต้านความพยายามระดับโลกในการลดการผลิตและการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล วัตถุประสงค์ของโอเปกกำลังเปลี่ยนไปในขณะที่กลุ่ม (ภายใต้การนำของซาอุดีอาระเบียและสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์)

24 David Gates and Mariam Al-Shamma, Ten global trends shaping above-ground E&P risks in 2024 and beyond, Feb 01, 2024. <<https://www.spglobal.com/commodityinsights/en/ci/research-analysis/ten-global-trends-shaping-aboveground-ep-risks-in-2024.html#>> assessed 14 Mar 2024.

พยายามที่จะตอบโต้ความร่วมมือระหว่างประเทศในการจำกัดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกโดยการจำกัดการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล การตัดสินใจของบราซิลที่จะเข้าร่วมกลุ่มในปี ๒๕๖๗ (แม้ว่าจะเป็นผู้สังเกตการณ์ก็ตาม) และการออกจากกลุ่มของแองโกลาที่เกือบจะพร้อมกัน เป็นส่วนหนึ่งสะท้อนให้เห็นถึงเป้าหมายที่เปลี่ยนแปลงเหล่านี้ เช่นเดียวกับการแบ่งแยกที่เพิ่มขึ้นระหว่างประเทศสมาชิกที่อุดมด้วยทรัพยากรและทรัพยากรที่จำกัด

✱ **ราคาน้ำมันดิบในระดับปัจจุบันจะก่อให้เกิดความท้าทายทางการเงินสำหรับสมาชิก OPEC+ หลายราย** ซึ่งบ่อนทำลายเสถียรภาพทางการเงินเมืองหากแนวโน้มราคาน้ำมันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ ประเทศในกลุ่ม OPEC+ ส่วนใหญ่จะเผชิญกับการขาดดุลอย่างต่อเนื่องในบัญชีการเงินของตน แม้ว่าประเทศเหล่านี้ส่วนใหญ่ยังคงเกินดุลบัญชีเดินสะพัดอยู่ก็ตาม การเกิดขึ้นอีกครั้งของการขาดดุลทางการคลังจะสร้างแรงกดดันต่อกลุ่มบริษัทให้คงการลดปริมาณอุปทานโดยรวม แต่ยังคงเพิ่มแรงจูงใจให้แต่ละประเทศผลิตโควตาของตนมากเกินไป หากราคาน้ำมันไม่ดีขึ้น การใช้จ่ายทางสังคมและการอุดหนุนจะถูกกดดันอีกครั้ง โดยมีผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการเงินของสมาชิกกลุ่มที่มีความเสี่ยงมากขึ้น

✱ **ถึงเวลาของจุดเริ่มต้นที่ก้าวไปสู่จุดจบของเชื้อเพลิงฟอสซิล** ที่ยังคงเหลืออยู่ แต่เรื่องของจังหวะเวลาและจุดมุ่งเน้นของการเปลี่ยนผ่านยังคงเป็นที่ถกเถียงกันอย่างมากระหว่างประเทศในความพยายามระหว่างประเทศในการจำกัดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และก๊าซเรือนกระจกอื่นๆ (Green House Gases : GHG) จากการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิลได้คืบหน้าไปพอสมควร โดยแถลงการณ์ปิดท้ายของ COP28 (28th Conference of the Parties) เป็นครั้งแรกที่เรียกร้องอย่างชัดเจนให้ “เปลี่ยนจากเชื้อเพลิงฟอสซิลในระบบพลังงานอย่างยุติธรรม เป็นระเบียบ และเสมอภาค” ในทางปฏิบัติ รัฐบาลจะยังคงรักษาสมดุลระหว่างความพยายามในการเปลี่ยนแปลงกับความมั่นคงด้านพลังงานและเป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจ

อย่างไรก็ตาม การระบุอย่างชัดเจนถึงผลกระทบด้านลบของเชื้อเพลิงฟอสซิล ในสนธิสัญญาระหว่างประเทศมีแนวโน้มที่จะเพิ่มความรุนแรงให้กับคดีทางกฎหมายที่ต่อต้านนโยบายพลังงาน และทำให้การจัดหาเงินทุนที่ซับซ้อนสำหรับโครงการต้นน้ำและโครงการโครงสร้างพื้นฐานใหม่ ๆ

✱ มีเทนเป็นตัวแทนของฉันทามติที่หาได้ยากและเป็นจุดรวมความสนใจด้านสภาพภูมิอากาศและเชื้อเพลิงฟอสซิล เนื่องจากมีเทน คิดเป็นเกือบหนึ่งในสามของความร้อนในชั้นบรรยากาศทั่วโลก ความจำเป็นในการลดการปล่อยก๊าซมีเทนจึงเป็นแหล่งที่มาของปัญหาการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิลและผลประโยชน์ด้านสภาพภูมิอากาศ การออกข้อจำกัดที่เข้มงวดมากขึ้นเกี่ยวกับการระบายก๊าซมีเทนในอากาศยังคงดำเนินต่อไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งถือเป็นการสมประโยชน์กัน ที่สามารถกักเก็บและสร้างรายได้จากก๊าซได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บริษัทน้ำมันระหว่างประเทศของยุโรป (IOCs) และบริษัทน้ำมันแห่งชาติในตะวันออกกลาง (NOCs) ดูเหมือนจะยอมรับหลักการที่ว่าโครงการต้นน้ำทั้งหมดในอนาคตจะต้องสร้างองค์ประกอบของการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยมีการดักจับมีเทนที่ได้รับการปรับปรุง มีเพียงเครื่องมือเดียวเท่านั้นที่ถูกนำมาใช้ควบคู่ไปกับ แหล่งพลังงานหมุนเวียนและโซลูชันเทคโนโลยีที่มีต้นทุนสูงขึ้น เช่น การใช้และการดักเก็บคาร์บอน (CCUS)²⁵

✱ การเลือกตั้งระดับชาติจำนวนมาก (และการรณรงค์ก่อนหน้า) จะกำหนดนโยบายพลังงานในอนาคต นโยบายต่างประเทศ และภาษี การเลือกตั้งจะเกิดขึ้นทั่วโลกปี ๒๕๖๗ รวมถึงสหรัฐอเมริกา เม็กซิโก แอลจีเรีย อินเดีย และอินโดนีเซีย ควบคู่ไปกับบราซิลและยูเครน โดยมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในสหราชอาณาจักรด้วย (แม้ว่าจะไม่บังคับจนถึงปี ๒๕๖๘)

25 เทคโนโลยี CCUS มาจาก Carbon Capture Utilization and Storage เทคโนโลยีการดักจับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์การใช้ประโยชน์และการกักเก็บคาร์บอนเป็นเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพสูงในการลดการปล่อยก๊าซ คาร์บอนไดออกไซด์ออกสู่ชั้นบรรยากาศที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอน (Carbon Neutrality) ในอนาคต

และเป็นไปได้ในกรีนแลนด์และอิสราเอล การเลือกตั้งเหล่านี้ส่วนใหญ่จะมีผลกระทบที่สำคัญต่อนโยบายพลังงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสหรัฐอเมริกา ซึ่งส่วนต่างๆ ของพระราชบัญญัติลดเงินเฟ้อ (IRA) ที่มุ่งเน้นไปที่สภาพภูมิอากาศ และโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศ ดูเหมือนจะเสี่ยงต่อการพลิกผันและเปลี่ยนแปลง

✱ การต่อต้านในท้องถิ่นต่อโครงการน้ำมันและก๊าซต้นน้ำ และโครงการพลังงานในวงกว้างมากขึ้น กำลังเพิ่มสูงขึ้น ความพยายามในการ “กักเก็บน้ำมันและก๊าซไว้ใต้ดิน” กำลังได้รับความสนใจในบางรัฐ โดยได้รับแรงกระตุ้นจากการผสมผสานระหว่างความคิดริเริ่มจากบนลงล่าง และการดำเนินการของภาคประชาสังคมจากล่างขึ้นบน ผลการลงประชามติในเดือนสิงหาคม ๒๕๖๖ ของเอกวาดอร์ ซึ่งหากนำมาใช้จะบังคับให้ต้องปิดแหล่งผลิตน้ำมันที่มีความสำคัญระดับชาติ เป็นตัวอย่างหนึ่งของเหตุการณ์ที่สามารถเกิดขึ้นได้เมื่อนักเคลื่อนไหวและรัฐบาลทุ่มเทรวมพลังกัน ในเวลาเดียวกัน โครงการดักจับและกักเก็บคาร์บอน รวมถึงโครงการพลังงานหมุนเวียนและโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง ก็กำลังเผชิญกับการตอบโต้จากรัฐบาลท้องถิ่นและนักเคลื่อนไหว หากไม่ได้รับการตรวจสอบ การต่อต้านดังกล่าวอาจเสี่ยงที่จะทำลายแผนการพัฒนาน้ำมันและก๊าซ ไม่เพียงแต่เท่านั้น แต่ยังรวมถึงความคิดริเริ่มของรัฐบาลในการกระจายแหล่งพลังงานและลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกอีกด้วย

✱ รัฐบาลกำลังปรับเปลี่ยนข้อกำหนดและเงื่อนไขเมื่อเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงด้านพลังงาน ผู้มีบทบาทในอุตสาหกรรมต้นน้ำกำลังทำงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพตำแหน่งของตนในขณะที่การเปลี่ยนแปลงด้านพลังงานดำเนินไป นักลงทุนในพื้นที่การผลิตที่จัดตั้งขึ้นกำลังผลักดันให้มีเงื่อนไขที่เป็นประโยชน์มากขึ้นเพื่อดำรงการลงทุนอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ประเทศผู้ผลิตที่มีโอกาสเป็นแนวหน้า เช่น แองโกลา มีแนวโน้มจะเสนอข้อกำหนดและเงื่อนไขที่น่าสนใจมากขึ้นเพื่อจูงใจให้เกิดการพัฒนา

✱ บริษัทน้ำมันต่างชาติรายใหญ่ “กลับบมา” สู่การสำรวจ การใช้จ่าย ในการสำรวจจะยังคงเติบโตต่อไปในปี ๒๕๖๗ นำโดย IOC ทั่วโลกที่กำลัง มองหาโอกาสขนาดใหญ่ซึ่งผลตอบแทนที่เป็นไปได้มากพอที่จะรับประกัน การทำกำไรในสภาพแวดล้อมที่มีราคาน้ำมันต่ำ (โดยเฉพาะสำหรับพื้นที่ ชายแดนที่ไม่มีโครงสร้างพื้นฐานที่มีอยู่) บริษัทเหล่านี้วางแผนที่จะเพิ่มครั้งใหญ่ ในพื้นที่นอกชายฝั่งในทะเลเมดิเตอร์เรเนียนตะวันออก แอฟริกาตอนใต้ (นามิเบียและแอฟริกาใต้) รวมถึงแองโกลา บราซิล กายอานา และซูรินา เม เนื่องจากลักษณะทรัพยากรและเงื่อนไขการลงทุนที่ดี แนวโน้มดังกล่าว นำมาซึ่งทั้งด้านบวกและด้านลบสำหรับรัฐบาลประเทศเจ้าภาพ โดย IOC ขนาด ใหญ่มีความเพียงพอของเงินทุน ความสามารถด้านเทคนิค และความสามารถ ในการทำงานให้สำเร็จ แม้ว่าจะแลกด้วยอำนาจการเจรจาที่เหนือกว่าซึ่ง อาจบังคับให้รัฐบาลต้องควบคุมความต้องการของท้องถิ่นในประเทศ

๖.๒ ผลกระทบต่อประเทศไทย จากความพยายามในการ เปลี่ยนแปลงรูปแบบของการใช้พลังงานทั่วโลกและความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ย่อมส่งผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อย่างไรก็ตาม การที่ไทย ให้ความสำคัญต่อความมั่นคงทางพลังงานและการเปลี่ยนผ่านที่กำลังจะ เกิดขึ้นเป็นอย่างมาก ทำให้ไทยยังคงสามารถสร้างสมดุลปัจจัยที่มีอิทธิพล ต่อความมั่นคงทางพลังงานทั้งจากภายนอกและภายในประเทศได้ในเกณฑ์ ดี โดยไทยได้จัดทำแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๘๐ (Power Development Plan : PDP) ซึ่งครอบคลุมแผนการ ผลิตและการจำหน่ายพลังงาน โดยหลังจากการแก้ไขหลายครั้งเพื่อให้ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงนโยบายพลังงาน แผนฯ ใหม่มีกำหนดจะ เริ่มใช้ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๖๗ ถึง พ.ศ. ๒๕๘๐ เนื่องจากก่อนหน้านี้เกิด ความล่าช้าจากโรคระบาด ราคาพลังงานในตลาดโลกที่สูงขึ้น และความมุง มั่นใหม่ของประเทศไทยในการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ซึ่งล่าสุดกระทรวงพลังงานระบุว่า PDP ของไทยคาดว่าจะได้ข้อสรุปภายใน

ไตรมาสที่สองของปี ๒๕๖๗ นี้โดยจะมุ่งเน้นไปที่พลังงานหมุนเวียนมากขึ้น ทั้งนี้แผนปรับปรุงจะรวมข้อเสนอสร้างโรงไฟฟ้านิวเคลียร์แห่งแรกของประเทศไทย โดยรัฐมนตรีจะเป็นผู้ตัดสินใจขั้นสุดท้ายว่าจะรวมพลังงานนิวเคลียร์เป็นส่วนหนึ่งของพลังงานทดแทนหรือไม่ และหากรัฐมนตรีเห็นชอบแผนดังกล่าวด้วยข้อเสนอโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ กระทรวงจะจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ในประเด็นนี้ในลำดับต่อไป เนื่องจากผู้คนยังคงกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยของพลังงานนิวเคลียร์ภายหลังเหตุแผ่นดินไหว/สึนามิที่โรงไฟฟ้านิวเคลียร์ฟูกูชิมะ ไดอิจิ ของญี่ปุ่นในปี ๒๕๕๔ นอกจากนี้ยังมีการกล่าวถึงความต้องการให้ภาคพลังงานใช้เชื้อเพลิงหมุนเวียนมากขึ้น PDP ปัจจุบันตั้งเป้าหมายการใช้พลังงานทดแทนคิดเป็น ๓๐ % ของการผลิตไฟฟ้าทั้งหมด และ ๕๐% ของเชื้อเพลิงที่ใช้สำหรับการผลิตไฟฟ้าภายในปี ๒๕๘๐²⁶ ในขณะที่ได้มีการวางแผนการรื้อถอนโรงไฟฟ้าถ่านหินและก๊าซโดยชี้ให้เห็นว่าแม้อินโดนีเซียและเวียดนามจะมีอัตราค่าไฟฟ้าที่ถูกกว่าเนื่องจากใช้โรงไฟฟ้าถ่านหิน แต่ไม่มีความมั่นคงด้านพลังงานในระดับเดียวกับประเทศไทยที่เน้นไปที่พลังงานน้ำและพลังงานทางเลือก

๗. ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ความเป็นไปได้ในอนาคต

ตอนนี้โลกก้าวเข้าสู่ปีที่ ๕ แล้วนับตั้งแต่การรับรู้โรคโควิด-19 ครั้งแรกโดยรวมแล้ว จนถึงขณะนี้ มีรายงานผู้ป่วยแล้ว ๗๗๔ ล้านรายและผู้เสียชีวิต ๗ ล้านรายจากการติดเชื้อนี้ทั่วโลก แม้ว่าเราจะผ่านช่วงที่เลวร้ายที่สุดของการระบาดใหญ่ไปแล้ว แต่โควิด-19 ยังไม่หายไป การแพร่ระบาดของโควิด-19 ยังคงส่งผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจของหลายประเทศทั่วโลก การกลายพันธุ์และ/หรือการเกิดขึ้นของไวรัสหรือโรคใหม่ๆ อนาคตของการ

26 Reccessary, Thailand's new power plan expected to be implemented by Q2, Feb 23, 2024. <<https://www.reccessary.com/en/news/th-regulation/thailand-new-power-plan-expected-to-be-implemented-q2>> assessed 23 Mar 2024.

กำกับดูแลด้านสุขภาพระดับโลก และผลกระทบต่อห่วงโซ่อุปทาน เป็นเพียงความเสี่ยงบางประการที่อาจทำให้เกิดการหยุดชะงักเพิ่มเติมในปี ๒๕๖๓ และปีต่อ ๆ ไป โดยโควิด-19 ได้ส่งผลกระทบอย่างมากต่อการค้าโลก หลายประเทศปิดพรมแดนและจำกัดการเดินทางเพื่อควบคุมการแพร่กระจายของไวรัส ความไม่แน่นอนนี้หมายความว่าความเสี่ยงของการล็อกดาวน์ในอนาคตและการหยุดชะงักของการผลิตจะยังคงอยู่

๗.๑ แนวโน้มของเหตุการณ์ ในปี ๒๕๖๓ นี้ ห่วงโซ่อุปทานซึ่งได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากโควิด-19 ได้เริ่มฟื้นตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไป เนื่องจากข้อจำกัดด้านโควิด-19 ทั่วโลกลดลง ขณะนี้ห่วงโซ่อุปทานกำลังเผชิญกับความต้องการสินค้าบางประเภทที่เพิ่มขึ้น การขาดแคลนแรงงาน (ที่เลวร้ายลงเนื่องจากการลาป่วยที่เกี่ยวข้องกับโควิด-19) และแรงกดดันทางการเมืองที่มีอยู่ก่อนแล้ว ความยืดหยุ่นของบริษัทต่อการหยุดชะงักของห่วงโซ่อุปทานจะได้รับอิทธิพลอย่างมากจากการเก็งกำไรหรือระดับการลงทุน บริษัทมากกว่า ๕๕% ทั่วโลกมีอันดับเครดิตต่ำกว่า 'b+' และภาวะถดถอยทั่วโลกมีแนวโน้มที่จะนำไปสู่สินเชื่อที่ถดถอยและสัดส่วนของบริษัทที่มีระดับการเก็งกำไรสูงขึ้น อย่างไรก็ตาม เศรษฐกิจของประเทศต่างๆ กำลังแสดงสัญญาณของการฟื้นตัว โดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกาและยุโรป

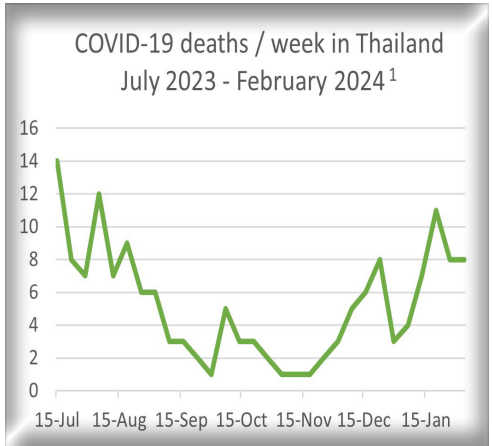
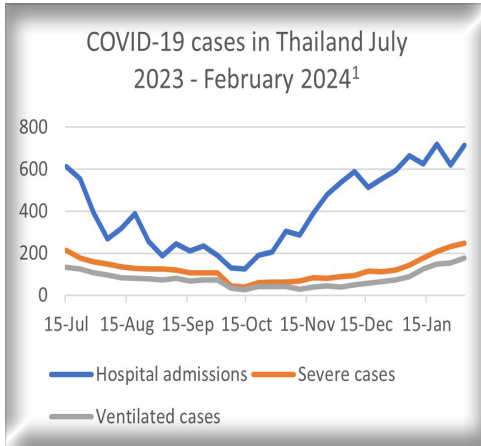
นอกจากนี้ การระบาดใหญ่ยังส่งเสริมลัทธิกีดกันทางการค้าที่เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะประเทศที่ถูกพิจารณาว่าเป็นต้นทางของผู้ติดเชื้อ ซึ่งบางประเทศยังคงบังคับใช้มาตรการกีดกันทางการค้าและภาษี ทั้งนี้ นโยบายดังกล่าวอาจเพิ่มความตึงเครียดทางภูมิรัฐศาสตร์และนำไปสู่ระบบการค้าโลกที่กระจัดกระจายมากขึ้น โดยมีผลกระทบเชิงลบต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจและเสถียรภาพทางภูมิรัฐศาสตร์ โควิด-19 ยังเผยให้เห็นจุดอ่อนในระบบธรรมาภิบาลด้านสุขภาพทั่วโลก และเน้นย้ำถึงความจำเป็นในการลงทุนที่มากขึ้น รวมถึงในระบบเฝ้าระวังโรคและการวิจัยและพัฒนาวัคซีน โดยหลายประเทศกำลังดิ้นรนในการประสานงานการตอบสนองต่อ

โรคระบาดอย่างมีประสิทธิภาพ สิ่งนี้นำไปสู่การขาดความไว้วางใจและความร่วมมือระหว่างประเทศต่างๆ ซึ่งอาจส่งผลเสียต่อวิกฤตการณ์ด้านสุขภาพในอนาคต หากปัญหาเหล่านี้ไม่ได้รับการแก้ไข โลกจะเผชิญกับความเสี่ยงต่อการกลายพันธุ์ของโควิดเพิ่มเติม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสายพันธุ์ที่มีการแพร่เชื้อได้สูง รวมถึงการระบาดใหญ่ครั้งต่อไป

๗.๒ ผลกระทบต่อประเทศไทย จากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ในประเทศไทยซึ่งเริ่มต้นขึ้นราวต้นปี ๒๕๖๓ ตามมาด้วยมาตรการเชิงนโยบาย เช่น การล็อกดาวน์ การเว้นระยะห่างทางสังคม และการทำงานหรือการเรียนรู้ที่บ้าน ได้ส่งผลกระทบต่อกิจกรรมประจำวันของผู้คนเป็นเวลานาน ทั้งในด้านความใกล้ชิดของครอบครัว วัฒนธรรม/ประเพณีหรือวิถีชีวิต การศึกษา การเข้าถึงบริการด้านสุขภาพและอุปกรณ์ป้องกันการติดเชื้อ เศรษฐกิจ และสุขภาพจิต จากการศึกษาผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมของโควิด-19 พบว่า การแพร่ระบาดทำให้กิจกรรมประจำวัน กิจกรรมทางศาสนาบางประเภท และกิจกรรมประเพณีและวัฒนธรรมลดลง ยังทำให้เพื่อนและครอบครัวต้องห่างเหิน ส่งผลให้ขาดการติดต่อทางสังคม นอกจากนี้ ผู้ป่วย ผู้ที่อยู่ในภาวะกักกัน ผู้ดูแล ครอบครัว เพื่อน และชุมชน ต้องเผชิญกับการตีตราทางสังคม เนื่องจากขาดความรู้เกี่ยวกับโรคนี้ ส่งผลให้เกิดความหวาดระแวงและวิตกกังวลในสังคม ความโดดเดี่ยวทางสังคม ความสามัคคีของคนในสังคมลดลง และที่สำคัญคือระบบเศรษฐกิจของไทย ซึ่งได้รับผลกระทบจากการที่ไทยพึ่งพารายได้จากการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก ส่งผลเป็นลูกโซ่ต่อเนื่องไปยังประชาชนจำนวนมากที่รายได้ที่ลดลง รายได้ไม่เพียงพอ การหยุดงานชั่วคราว การสูญเสียรายได้ และการเลิกจ้างจากการทำงาน

ภาพที่ ๕ สถิติผู้ป่วยติดเชื้อ COVID-19 ในประเทศไทยตั้งแต่เดือน

ก.ค.๒๕๖๖ - ก.พ.๒๕๖๗

ที่มา : World Health Organization, Update on COVID-19 in Thailand: 7 Feb 2024

โดยแม้ว่าสถานการณ์ของการแพร่ระบาดของโลกจะดีขึ้นอย่างมาก จนมีการคาดการณ์ว่าเกือบทุกประเทศจะฟื้นตัวกลับมาอยู่ในสถานะก่อนเกิดการแพร่ระบาด แต่จนถึงขณะนี้ ประเทศไทยยังคงเผชิญกับจำนวนผู้ป่วยเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลที่เกี่ยวข้องกับโควิดเพิ่มขึ้นอย่างมาก (ตามภาพที่ ๕) กรณีโรคปอดอักเสบร้ายแรง บุคคลที่ต้องการความช่วยเหลือจากเครื่องช่วยหายใจ และการเสียชีวิต ไม่มีหลักฐานว่าเชื้อโควิด-19 ในปัจจุบันทำให้เกิดการเจ็บป่วยในระดับที่สูงขึ้น แต่การเพิ่มขึ้นในประเทศไทยนั้นเกิดจากการแพร่เชื้อไวรัสที่สูงขึ้น และการที่ผู้คนปฏิบัติตามมาตรการป้องกันส่วนบุคคลลดลง นอกจากนี้ ประชาชนส่วนน้อยที่สำคัญในประเทศไทยไม่ได้รับการฉีดวัคซีนหรือฉีดวัคซีนไม่ครบถ้วน สายพันธุ์ไวรัสโควิด-19 ที่แพร่ระบาดในประเทศไทยและประเทศอื่นๆ ส่วนใหญ่เรียกว่า JN.1 จากหลักฐาน การทดสอบ การรักษา และวัคซีนในปัจจุบัน ทั้งหมดยังคงใช้ได้กับสายพันธุ์นี้ เช่นเดียวกับสายพันธุ์ก่อนหน้านี้

บทสรุป

จากการนำเสนอข้อมูลที่คุณเขียนพยายามประมวลข้อมูลที่กระจายอยู่ตามแหล่งข้อมูลต่าง ๆ จะเห็นได้ว่าการศึกษาและทำความเข้าใจภูมิรัฐศาสตร์ และพลังของปัจจัยที่ขับเคลื่อนโลกให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในเชิงบวกและเชิงลบซึ่งขึ้นอยู่กับข้อกำหนดเป้าหมายของตัวแสดงในระดับต่าง ๆ ของโลกนั้น ย่อมก่อให้เกิดประโยชน์อย่างมากต่อการรับรู้และเข้าใจปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น จนถึงการคาดการณ์แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และไม่ว่าอนาคตที่คาดการณ์นั้นจะเป็นสิ่งที่พึงประสงค์หรือไม่ก็ตาม การเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับสิ่งที่เกิดขึ้น ย่อมเปรียบเสมือนการสร้างเกราะและติดอาวุธให้กับความมั่นคงของตน

และแม้ว่าโดยสรุปเราได้พบว่าปัจจัยขับเคลื่อนที่ส่งผลกระทบต่อภูมิรัฐศาสตร์ สามารถแบ่งออกได้เป็น ๑) ความตึงเครียดระหว่างรัสเซียและนาโต ๒) การโจมตีทางไซเบอร์ ๓) การแข่งขันเชิงยุทธศาสตร์ระหว่างสหรัฐฯ และจีน ๔) ความเสี่ยงด้านสภาพภูมิอากาศ ๕) การเคลื่อนไหวในการต่อต้านโลกาภิวัตน์ ๖) ความมั่นคงด้านพลังงาน และ ๗) ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ความเป็นไปได้ในอนาคต แต่เมื่อศึกษาในรายละเอียดแล้ว จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า ปัจจัยทั้งหมดล้วนมีความสัมพันธ์กันในลักษณะของการเชื่อมโยงที่ซับซ้อนจนยากที่จะวิเคราะห์แนวโน้มของความเสี่ยงหรือผลกระทบที่จะเกิดขึ้นแบบแยกส่วน ซึ่งในอันที่จริงย่อมเป็นที่ทราบกันดีว่าสรรพสิ่งทั้งหลายล้วนมีความสัมพันธ์กันไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ดังนั้นการคาดการณ์แนวโน้มในอนาคตที่คุณเขียนนั้นย่อมมีประโยชน์นั้น จะต้องผนวกด้วยการตระหนักถึงความไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้นได้เสมอ

ทั้งนี้หากเราได้ดูผลการศึกษาที่ได้นำเสนอทั้งหมดแล้ว สามารถกล่าวได้ว่าเรากำลังจะเผชิญกับอนาคตที่เต็มไปด้วยความท้าทาย เมื่อโลกแห่งการเชื่อมต่อไม่ได้คงงามอย่างที่คุณคิด ในเมื่อรัฐหรือตัวแสดงอื่น ๆ ยังคง

ให้ความสำคัญต่อผลประโยชน์ของตนเหนือสิ่งอื่นใด เราล้วนยินดีเมื่อเกิดการรวมกลุ่มที่เอื้อต่อประโยชน์ของตนเอง เราอ้าแขนต้อนรับเทคโนโลยีและโลกาภิวัตน์โดยไม่ได้มองถึงความเกื้อกูลและช่วยเหลือกันโดยเส้นแบ่งพรมแดนจะลดความสำคัญลง ในทางตรงกันข้ามการรักษาอธิปไตยและบูรณภาพแห่งดินแดนและการพัฒนาทางเศรษฐกิจยังคงเป็นความสำคัญอันดับแรกของผลประโยชน์แห่งชาติอยู่เสมอ เราได้ตระหนักว่าภาวะโลกร้อนเกิดจากการผลิตและใช้พลังงานฟอสซิลซึ่งก่อให้เกิดก๊าซเรือนกระจกในการขับเคลื่อนประเทศ จนก่อให้เกิดความร่วมมือที่จะชะลอความร้อนของโลกด้วยการใช้พลังงานสะอาด แต่กระนั้นอุปสรรคที่เกิดจากรัฐที่เสียประโยชน์จากการส่งออกน้ำมันก็ยังใหญ่เกินที่จะฝ่าฟันไปได้โดยง่าย ยังไม่นับถึงการพัฒนาทางเทคโนโลยีสารสนเทศจนมาถึงจุดที่เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ได้เริ่มต้นและเข้ามามีส่วนร่วมในการอำนวยความสะดวกตลอดจนพัฒนาองค์ความรู้เพื่อยกระดับการดำเนินชีวิตของมนุษย์อย่างจริงจัง ในขณะเดียวกันก็กลายเป็นสิ่งที่เอื้อประโยชน์ให้กับการโจมตี การโจรกรรม การบิดเบือนข้อมูลทางไซเบอร์ ที่ก่อให้เกิดการสูญเสียทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งในภาพรวมดูเหมือนว่าเรากำลังเดินเข้าไปสู่โลกที่น่ากลัวและโดดเดี่ยว แต่ด้วยคุณลักษณะของมนุษย์ที่เราทุกคนล้วนไม่ได้เกิดมาเพื่อยอมแพ้ แม้วันนี้ยังต้องประคองตัว แต่วันพรุ่งนี้จะเป็นความหวังที่ทำให้เรายังคงลุกขึ้นมาต่อสู้เพื่อลูกหลานของเราต่อไป

บรรณานุกรม

กรุงเทพธุรกิจ, เศรษฐกิจไทย เหมือนนกก็ฟ้าสูงวัย พันภัยดำกรายได้ปาน
กลางยากขึ้น, 5 ต.ค.2023. <<https://www.bangkokbiznews.com/business/economic/1092126>> สืบค้นเมื่อ 16 มี.ค.2024.
กุลนันท์ คั่นธิก, นโยบายต่างประเทศไทยในสงครามเย็น: กระบวนการ
ปัจจัย และการปฏิบัติ, วารสารเศรษฐศาสตร์การเมืองบูรพา ปีที่
๖ ฉบับที่ ๒ พ.ศ.๒๕๖๑, หน้า ๕๘.
สุทธิชัย หยุ่น, ข้อเสนอแนะการปรับท่าทีของไทยต่อ สงครามยูเครนใน
สหประชาชาติ, ไทยโพสต์, 22 กุมภาพันธ์ 2566, [https://
www.thaipost.net/columnist-people/332436/](https://www.thaipost.net/columnist-people/332436/) สืบค้น
เมื่อ 16 มีนาคม 2567.

ภาษาอังกฤษ

CFA Institute, Introduction to Geopolitics, 2024 Curriculum
<[https://www.cfainstitute.org/en/membership/profes
sional-development/refresher-readings/introduction-geo
politics](https://www.cfainstitute.org/en/membership/professional-development/refresher-readings/introduction-geopolitics)> accessed 2 Mar 2024.
C. S. Liang, Thailand's Foreign Policy: An Analysis of Its Evolution
since World War II, Singapore: Nanyang University, 1977, p.6.
David Gates and Mariam Al-Shamma, Ten global trends shaping
above-ground E&P risks in 2024 and beyond, Feb 01,
2024. <[https://www.spglobal.com/commodityinsights/
en/ci/research-analysis/ten-global-trends-shaping-abo
veground-ep-risks-in-2024.html#](https://www.spglobal.com/commodityinsights/en/ci/research-analysis/ten-global-trends-shaping-above-ground-ep-risks-in-2024.html#)> assessed 14 Mar 2024.
European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations,
8 crises the world must not look away from in 2024,

<https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/news-stories/stories/8-crises-world-must-not-look-away-2024_en> assessed 18 Mar 2024.

Jordan Lippert, How Americans view the conflicts between Russia and Ukraine, Israel and Hamas, and China and Taiwan, Pew Research Center, 16 Feb 2024, <<https://www.pewresearch.org/short-reads/2024/02/16/how-americans-view-the-conflicts-between-russia-and-ukraine-israel-and-hamas-and-china-and-taiwan/>> as sessed 3 Mar 2024.

LH BANK, Global Economic Outlook 2024, Business Research, November 2023 <<https://www.lhbank.co.th/getattachment/bb85ca7a-ee96-44b9-a6f1-89715d2ae3ae/economic-analysis-economic-update-2023-Global-and-Thai-Economic-Outlook-2024>> accessed 19 Mar 2024.

Michael J. et al., U.S. Major Combat Operations in the Indo-Pacific: Partner and Ally Views, RAND Corporation, Santa Monica, 2023, p.105.

Narain Chutijirawong and Tasada Sangmanacharoen, 2024 Thailand's Economic Outlook and Emerging Technology Trend, 2024.

Pornmet Tangsathaporn, Ramp up maritime security, ex-Japan diplomat warns, Bangkok Post, 4 Jan 2024, <<https://www.bangkokpost.com/thailand/general/2718009/ramp-up-maritime-security-ex-japan-diplomat-warns>> assessed 3 Mar 2024.

Reccessary, Thailand's new power plan expected to be implemented by Q2, Feb 23, 2024. <<https://www.reccessary.com/en/news/th-regulation/thailand-new-power-plan-expected-to-be-implemented-q2>> assessed 23 Mar 2024.

Robin W. Martin, War weary and wary, Bangkok Post, 21 Feb 2024<<https://www.bangkokpost.com/life/arts-and-entertainment/2745936/war-weary-and-wary>> accessed 21 Mar 2024.

S&P Global, Top geopolitical risks of 2024 <<https://www.spglobal.com/en/enterprise/geopolitical-risk/>> accessed 2 Mar 2024.

Simon J Evenett, Super election cycle will disrupt trade policy, Globalization in 2024: the clouds are clearing, 30 Dec 2023, <<https://www.imd.org/ibyimd/2024-trends/globalization-in-2024-the-clouds-are-clearing/>> assessed 18 Mar 2024.

Suchit Leesa-Nguansuk, Trojan attacks zero in on Thailand, Bangkok Post, 28 Feb 2024, <<https://www.bangkokpost.com/business/general/2749709/trojan-attacks-zero-in-on-thailand>> assessed 10 Mar 2024.

The Nation, Thai organization face 800 more weekly cyber attacks than global average, 2 Feb 2024, <<https://www.nationthailand.com/blogs/thailand/general/40035215>>assessed 13 Mar 2024.

Tommy Walker, US-China rivalry: Where does Thailand stand?, 30 Jan 2024 <<https://www.dw.com/en/us-china-rivalry-where-does-thailand-stand/a-68114580>> assessed 3 Mar 2024.

Vita Golod, Is China Sincere About Peace in Ukraine?, Foreign Policy, 29 Jan 2024. <<https://foreignpolicy.com/2024/01/29/china-ukraine-russia-war-peace-mediation-grain/>> accessed 16 Mar 2024.
